24-мĕш çул тухать. Хакĕ 15 пус.

Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

1941
АВГУСТ
22
ЭРНЕКУН
197 (5912) №

Чăваш Коммуни

ВКП(б) ОБКОМĔПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧĔН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧĔН
ХАÇАЧĔ.

Ленин хулинчи ĕççыннисене пурне те

Юлташсем—ленинградецсем, хаклă тусăмăрсем!

Пирĕн юратнă тăван хула çине нимĕçсен фашистла войскисем тӳрех тапăнса кĕрес хăрушлăх килсе тухрĕ. Тăшман Ленинград патне кĕме хăтланать. Вăл пирĕн пурăнмалли çурт-йĕрсене аркатасшăн, фабрикăсемпе заводсене тытса илесшĕн, халăх пуянлăхне çаратса пĕтересшĕн, урамсемпе площадьсене айăпсăр çынсен юнĕпе шӳтересшĕн, мирлĕ халăха мăшкăл тăвасшăн, пирĕн тăван çĕршывăн ирĕклĕ ывăлĕсене чура туса хурасшăн. Анчах çакă вăл пулаймĕ! Ленинград—пролетариллĕ революцин вучахĕ, пирĕн çĕршыври промышленноçпа культурăн хăватлă центрĕ—тăшмансен аллинче нихăçан та пулман, пулас та çук, нимĕçсен фашистла разбойникĕсен аллине лектĕр тесе мар пурăнатпăр тата ĕçлетпĕр эпир хамăрăн чаплă хулара, нимĕçсен фашистла разбойникĕсен аллине лектĕр тесе мар тунă эпир хамăр алăпа Ленинградăн хăватлă фабрикисемпе завочĕсене, унăн шаха çурт-йĕрĕсемпе сачĕсене.

Нихăçан та пулаймĕ фашистсем хапсăнни! Урса кайнă тăшмансене ленинградецсем пĕрре кăна мар отпор панă, ку расра та тăшманăн ирсĕр планĕсем пурнăçа кĕреймĕç. Хула патне пымалли çулсене Хĕрлĕ Çар паттăррăн хӳтлесе тăрать, тинĕс тата сывлăш флочĕсем тăшман атакисене сире-сире ярса, тăшмана поражени кӳреççĕ! Анчах тăшманăн вăйне хуçайман-ха, унăн ресурсĕсем пĕтмен-ха тата вăл Ленинграда разбойникла тытса илес ирсĕр ĕмĕчĕсене пăрахман-ха.

Тăшман кĕтмен çĕртен килсе ан кĕтĕр тесен, вăл мĕн ăмсаннине пирĕн витĕр курса тăмалла тата ăна хирĕç эпир Ленинграда тытса тăма, хамăрăн ирĕклĕхе, хамăрăн ачасене, хамăрăн пурăнмалли çурт-йĕрсене хӳтлеме хатĕр пулнине кăларса тăратмалла.

Ленинградецсем вуншар пинĕн фронтра хастаррăн çапăçаççĕ. Эпир вĕсене чĕнсе калатпăр: Хĕрлĕ Çарăн хăтартуллă воинĕсем пулăр! Çирĕп пулăр, хăвăрăн примерсемпе çапăçури юлташăрсене таччăн пĕтĕçтерĕр! Вĕсене шиксĕр пулма, паттăр та хăюллă пулма тата тăван çĕршыва чĕререн парăнса тăма вĕрентĕр!

Действующи Хĕрлĕ Çара пулăшма халăх ополченин Ленинграда алла хĕçпăшал тытса хӳтлеме хатĕрленекен çĕнĕ отрячĕсене тăвар, халăх ополчени отрячĕсен ретне хамăрăн чи лайăх вăйсене, хамăрăн чи хăюллă та паттăр юлташсене — рабочисене, служащисене, интеллигентсене хутшăнтарăр! Халăх ополчени отрячĕсен çар ĕçне вĕренессине халех тытăнмалла, винтовкăна, пулемета, гранатăна алла илмелле, хулана хӳтлеме хатĕрленсе çитмелле.

Мĕнпур Ленинград ĕççыннийĕсен халăх ополченийĕн отрячĕсене хăватлă пулăшу парса пымалла!

Хĕрарăмсем, хăвăрăн упăшкусене, ывăлусемпе тăванусене паттăрла ĕçсем тума хавхалантарса пырăр!

Çамрăксем, халăх ополчени отрячĕсен ретне кĕрĕр!

Хĕрлĕ Çар пиртен, ленинградецсенчен, ытларах та ытларах хĕçпăшал ыйтать. Фронтри боецсене хĕçпăшалсем тата боеприпассем çителĕклĕ таран парса тăрасси, халăх ополченийĕн отрячĕсене хĕçпăшал парасси—пирĕн фабрикăсемпе заводсенчи станоксем умĕнче ĕçлесе пирĕн çĕнтерĕве туптакансен пĕрремĕш задачи пулса тăрать.

Ленинград рабочийĕсем, инженерсемпе техниксем, тăван çĕршыв оборонине, тăван хула оборонине татах та ытларах хастарлăхпа, çанăсене тавăрса ĕçлесе тĕреклетĕр, производствăра татăклă тапхăрăн ответлăхне вĕçне çитиех ăнланса илсе ĕçлĕр, фронта валли хĕçпăшалпа боеприпассем туса кăларас ĕçе ӳстерсе пырăр, юлташсем—ленинградецсем!

Пирĕн тăван çĕршыва, пирĕн халăха курайманнипе урса кайнă тискер те ирсĕр тăшман мирлĕ хуласем çине бомбăсем пăрахса аркатасси умĕнче те, хĕрарăмсемпе ачасене пере-пере пăрахасси умĕнче те чарăнса тăмасть. Гитлерла бандитсем татах та ирсĕртерех средствăсемпе—çынвĕлерекен газсемпе усă курма хатĕрленеççĕ. Хулана сывлăшран тапăнассинчен тата химиллĕ тапăнуран хӳтлес ĕçе пĕтĕмпех хатĕрленсе çитер. Сывлăшран тапăнассинчен тата химиллĕ тапăнуран хӳтлес ĕçре пиртен кашни çын, кашни предприяти, кашни учреждени мĕн тунине татах та татах тепĕр хут тĕрĕслер. Сывлăшран тапăнассинчен тата химиллĕ тапăнуран сыхланмалли майсемпе усă курма пĕлмен çын Ленинградра пĕрре те пулмалла мар!

Юлташсем, тăшман тискер те хĕрхенӳсĕр, унăн ирсĕр ĕçĕсен вĕçĕхĕрри çук. Организованно пулса, çирĕп пулса, хăюллă пулса тата фашистла çынвĕлеренсене пĕр хĕрхенмесĕр пĕтерсе пырса, тăшман совет çыннисене тискеррĕн юн тăктарса асаплантарнине чарса лартма, пирĕн хула çине килсе çитнĕ хаяр хăрушлăха сирсе яма, Ленинграда тăшманран хӳтлеме пултаратпăр, çапла тумалла та.

Хамăрăн хулана, хамăр пурăнакан çурт-йĕрсене, хамăрăн çемьесене, хамăрăн чыслăхпа ирĕклĕхе хӳтлеме пĕр çын пек пулса кар тăрар. Хамăрăн, совет патриочĕсен таса тивĕçлĕхне пурнăçа кĕртер, тискер те ылханлă тăшмана хирĕç пыракан кĕрешӳре нимĕн умĕнче те чарăнса тăрар мар, хăравçăсене, паникерсене тата дезертирсене хирĕç кĕрешнĕ çĕрте тимлĕхлĕ те хĕрхенӳсĕр пулар, хамăрăн хулара революциллĕ çирĕп йĕркеллĕх туса хурар. Хурçă пек çирĕп дисциплинăпа, большевикла йĕркелĕхпе хĕçпăшалланса кĕтсе илер тăшмана тата ăна çапса аркатмаллах отпор парар.

Ĕççынни Депутачĕсен Ленинград хула Совечĕ тата Пĕтĕм Союзри Коммунистсен (большевиксен) Партин хула Комитечĕ, Ленинград рабочийĕсем, Ленин хулинчи мĕнпур ĕççыннисем хăйсен тăван çĕршыв умĕнчи тивĕçлĕхне чыслăн пурнăçа кĕртĕç тесе, тăшмана кĕтмен çĕртен килсе кĕме ирĕк памĕç тесе, Ленинграда хӳтлес ĕçе хăйсен пĕтĕм вăйĕсене парĕç тесе тата вĕсем, хăйсен революциллĕ традицийĕсене çирĕппĕн тытса тăраканскерсем, сĕмсĕр те ĕмĕтсĕр тăшмана пусĕпех çапса аркатĕç тесе çирĕппĕн шанса тăраççĕ.

Вĕçне çитиех çирĕп пулар, тăшмана хирĕç хамăр вăя хĕрхенмесĕр çапăçар, ăна çĕмĕрсе, пĕтерсе тăкар!

Нимĕçсен фашистла юнлă разбойникĕсене вилĕм!

Çĕнтерӳ пирĕн алăра пулать!

Главнокомандующий Маршал К. ВОРОШИЛОВ.

Пĕтĕм Союзри Коммунистсен (большевиксен) Партин Ленинград хула Комитечĕн Секретарĕ А. ЖДАНОВ.

Ĕççынни Депутачĕсен Ленинград хула Совечĕн Исполнительный Комитечĕн Председателĕ П. ПОПКОВ.

Совет Информаци Бюровĕнчен

(Августăн 20-мĕшĕнчи каçхи пĕлтерӳ)

Августăн 20-мĕшĕнче пирĕн войскăсем Кингисепп, Новгород, Старая Русса, Гомель тата Одесса енĕсенче противника хирĕç вăйлă çапăçусем туса пынă.

Тĕплĕн палăртнă тăрăх, августăн 18-мĕшĕнче сывлăшри çапăçусенче нимĕçсенне малтан кăтартнă пек 30 самолет мар, 38 самолет персе ӳкернĕ.

Августăн 19-мĕшĕнче сывлăшри çапăçусенче нимĕçсен 27 самолетне персе антарнă. Пирĕн 8 самолет пĕтнĕ.

Августăн 20-мĕшĕнче кăнтăрла Мускав сывăхĕнче пирĕн истребительсем нимĕçсен виçĕ самолет-разведчикне персе ӳкернĕ.

* * *

Лейтенант Пастушенко ертсе пыракан красноармеецсен пысăк мар групи нимĕçсен батальонĕ йышăннă Т. ялĕ çине çĕрле хăюллăн тапăннă. Ял хĕррине вăрттăн çывхарса пырса, боецсем нимĕçсен патрульне пĕтерсе тăкнă. Лейтенант Пастушенко чи малтан яла кĕрсе кайнă та, ручной пулеметран персе çуртсенчен тухакан нимĕçсене пĕтерсе тăкма тытăннă. Красноармеецсем ялăн пур енчен те пеме пуçланă, тăшман çине гранатăсем ывăтнă. Совет войскисен пысăк чаçĕ çавăрса илнĕ тесе шутласа, нимĕçсем тарма тытăннă, ял урамĕсенче вилнисемпе аманнисем, нумай хĕçпăшалсем тата ытти хатĕрсем выртса юлнă. Советăн хăюллă боецĕсем тăшман пăрахса хăварнă çар хатĕрĕсене чылайĕшне пĕтерсе тăкнă, хаклăрах трофейăсене хăйсемпе пĕрле илсе, ним çухатусем тумасăрах хăйсен чаçне тавăрăннă.

* * *

Смоленск енчи Д. ялĕ патĕнче нимĕçсем, хăйсен оборонин малти линине çирĕплетсе, вăтам тата йывăр 20 танка çĕр чавса кĕртсе лартнă. Пирĕн самолетсем малтанхи кунах 14 танкне пĕтерсе тăкнă. Çĕрле Яров сержантăн отделенийĕ юлашки 6 танкĕ патне вăрттăн шуса пынă та, вĕсем çине гранатăсем тата бензин тултарнă бутылкăсем пăрахнă. Нимĕçсен машинисене пурне те çунтарса тата взрыв туса сирпĕтсе янă.

* * *

Лейтенант Бурьба юлташăн зенитнăй батарейи Ленинград патне пымалли çулсене тимлĕн сыхласа тăрать. Фашистсен летчикĕсем хула патне пыма пĕр хут кăна мар хăтланса пăхнă, анчах батарея вăйлăн персе тăнине пула, кашнинчех каялла çавăрăнса кайнă. Фашистсен командованийĕ зенитнăй батарейăна хирĕç пикировка тăвакан бомбардировщиксен группине яма шутланă, анчах вăл та ăнăçлă пулман. Совет зенитчикĕсем нимĕçсенне тăватă самолет персе ӳкернĕ, тăшманăн ытти машинисене сапаласа янă.

* * *

Подполковник Котухинăн авиачаçĕнчи истребительсем хăйсен аэродромне тавăрăннă чухне нимĕçсен бомбардировщикĕсен группине курнă. Совет летчикĕсем хăвăртах çӳле вĕçсе хăпарнă та, противника атакăланă. Нимĕçсем çапăçуран пăрăнма хăтланнă, анчах совет истребителĕсем çапах та темиçе фашиста хăваласа çитнĕ. Нимĕçсене вăйпах илсе кĕртнĕ çапăçура пирĕн летчиксем «Юнкерс-88» йышши виçĕ самолета персе ӳкернĕ. Парашютпа сиксе çăлăнса юлнă нимĕç летчикĕ каласа панă тăрăх, самолетсем Мускав çине вĕçсе пыма ăнăçсăр хăтланса пăхнă хыççăн каялла тавăрăннă пулнă.

* * *

Старший лейтенантăн Чепраков юлташăн ротинчи боецсем С. юханшывĕ урлă хывнă кĕпере сыхласа тăнă. Фашистсен авиацийĕ темиçе хут пырса тапăннă пулин те, кĕперпе çул лайăххах тăрса юлнă. Вара нимĕçсем кĕпер районĕнче виçĕ танкеткăпа пĕрле парашютистсен пысăк отрядне антарса хăварнă. Фашистсене хирĕç кĕçĕн лейтенант Сучков взводĕнчи боецсем çапăçма тытăннă. Питех те тĕл персе, красноармеецсем икĕ танкеткăна çĕмĕрнĕ тата диверсантсен пысăк пайне пĕтерсе тăкнă. Çак вăхăтра парашютистсене тылран истребительнăй батальонăн боецĕсем пырса çапнă. Нимĕçсен десантне пĕтерсе тăкнă.

* * *

Действующи Хĕрлĕ Çарти медицина работникĕсем тăван çĕршыв умĕнчи хăйсен тивĕçне паттăррăн пурнăçласа пыраççĕ. С. хулишĕн çапăçнă кунсенче хирург Гриодим юлташ операци сĕтелĕ патĕнче пиллĕк кун хушши пĕр улшăнмасăр ĕçленĕ. Хула çине артиллерирен тăтăшах персе тăнă сехетсенче Гриодим юлташ вуншар йывăр операцисем тунă, аманнă боецсемпе командирсен пурнăçне çăлса хăварнă. Врач-хирург Бондаренко юлташ çапăçу хирĕнче противник персе тăнă çĕртех сăмăл операцисем туса пынă.

Хĕрлĕ Çарти врачсемпе санитаркăсене пиншер совет хĕрарăмĕсем-патриоткăсем пулăшаççĕ. Вăйлă çапăçусем хыççăн пирĕн часть Пешки ялĕнчен çĕнĕ позицисене чакнă. Колхозница Александра Карповна Собченко йывăр аманнă 14 красноармееца çапăçу хирĕнчен илсе тухнă, вĕсене медицина енĕпе пулăшу панă тата лайăх çĕрте тăшманран пытарнă.

Яла кĕрсен нимĕçсем унта аманнă боецсене тупайман. Пирĕн часть фашистсене хăваласа ярса яла çĕнĕрен тавăрăнсан, Александра Карповна командир патне пынă та хăй аманнă боецсене çăлса хăварни çинчен каласа панă. Командовани колхозница Собченкона благодарность панă.

* * *

Çак кунсенче Б. юлташ ертсе пыракан партизансен отрячĕ нимĕçсен моторизованнăй чаçĕсемпе обозĕсене фронта кайма ăнăçлăн чарса тăнă. Сĕм çĕрле партизансен группи Н. районĕнчи пĕве патне вăрттăн пырса, ăна сирпĕтсе янă. Партизансен тепĕр группи К. юханшывĕ çинчи пысăк кĕпере взрыв туса сирпĕтнĕ. Фашистсен саперĕсен икĕ кун хушши çĕнĕ кĕперсем тумалла пулнă. Шоссе çинче противникăн çĕршер автомашинисем, танкĕсем тата мотоциклĕсем пухăнса тăнă. Тăшман пухăнса тăнине пирĕн авиаци тупса палăртнă та çĕрĕпех пĕр чарăнмасăр тăшман машинисем çине бомбăсем пăрахнă. Августăн 14-мĕшĕнче отряд боецĕсем кӳршĕри виçĕ ялта нимĕçсен 42 велосипедистран тăракан карательнăй отрячĕ алхасни çинчен пĕлнĕ. Партизансем Г. районĕнче засада тунă. Фашистсен велосипедисчĕсем нимĕн çинчен те шухăшламасăр пырса танатана кĕрсе кайнă, вĕсене пĕр çын юлмиччен пĕтерсе тăкнă. К. юлташ командир пулса ертсе пыракан партизансен отрячĕ П. ялĕ районĕнче противник снарячĕсен склачĕ пуррине пĕлнĕ, çĕрле ун çине хăюллăн пырса тапăннă. Часовойсене вĕлерсе, партизансем йывăç склад тавра çатрака курса тухнă та вут тивретсе янă.

Фронтăн Кăнтăр-Хĕвеланăç енче кĕрешекен партизансен отрячĕсене ялти интеллигенцин чи лайăх представителĕсем кĕреççĕ. Умань районĕнчи Б. ялĕнчи учительсем нумайĕшĕ «Советская Украина» ятлă партизанла отряда кĕнĕ. Участокри милиционер К. юлташ ертсе пыракан партизансен отрядне больницăри главнăй врач Б. юлташ кĕнĕ. Çак кунсенче вăл çапăçусенчен пĕринче йывăр аманнă Е. юлташа, отряд штабĕн начальникне, хулпуççи çине хурса çапăçу хирĕнчен илсе тухнă. Каннă вăхăтра партизансене доктор медицина тĕлĕшпе çапăçура малтанхи пулăшăва пама вĕрентет. Докторăн икĕ хĕрĕ — Б. Галина тата Нина питех те лайăх медицина сестрисем-партизанкăсем пулса тăнă. Лесничий Ш. юлташ, хăйĕн районĕнчи вăрмана лайăх пĕлсе тăраканскер, партизансен отрядне фашистсен патрулĕсем çитме пултарайман, паллă мар сукмаксем тăрăх илсе çӳрет.

* * *

Совет çĕршывĕн пиншер предприятийĕсем, шалти ресурссемпе усă курса, хăйсене кирлĕ оборудованисемпе инструментсене хăйсен вăйĕпех туса хатĕрлеççĕ. Мускаври Сталин ячĕпе тăракан автозавод вăрçă пынă çичĕ эрне хушшинче хăйне валли 30 специальнăй станок туса хатĕрленĕ, Л. М. Каганович ячĕпе тăракан пĕрремĕш подшипниковăй завод — 29 сложнăй станок туса хатĕрленĕ. Калибрсен отделенийĕн мастерĕсем Седовпа Гудков юлташсем 1600 шаблона тата калибра юсаса ĕçе янă. М. И. Калинин ячĕпе тăракан заводра Иванов юлташ цехĕнчи коллектив протяжнăй станоксем туса хатĕрленĕ, вĕсене валли кивĕ станинăсемпе усă курнă. Ленинградри Кировски заводри механически участокăн станокĕсем пĕр кирлĕ япалан деталĕсене туса хатĕрлеме ĕлкĕреймен пулнă. Мастер Козлов юлташ тата нормировщик Воробьев юлташ приспособлени конструкцилесе хатĕрленĕ, çав приспособлени детальсене туса кăларассине 10 хут ӳстерме май панă тата ытти ĕçсем валли виçĕ станока пушатса хăварнă. Куйбышеври машиностроени заводĕнчи техникăллă контроль отделĕн начальникĕ Веденеев юлташ специальнăй станок-полуавтомат конструкцилесе хатĕрленĕ. Коломнăри Куйбышев ячĕпе тăракан заводри инструментальщиксем кивĕ сверлосене, фрезсене, развертоксене тата ыттисене пиншер тенкĕлĕх юсаса ĕçе янă. Ростоври ялхуçалăх машиностроени заводĕнче пиншер резецсене, сверлосене тата ытти инструментсене юсаса ĕçе янă.

Совет Информаци Бюровĕнчен

(Августăн 21-мĕшĕнчи ирхи пĕлтерӳ)

Августăн 21-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле пирĕн войскăсем Новгород, Гомель тата Одесса енĕсенче противника хирĕç çĕрĕпех вăйлăн çапăçнă.

* * *

Н-ски стрелковăй полкри красноармеец-пулеметчик Анисий Алексеевич Лебедев пирĕн тăван çĕршывăн тăшманĕсене хирĕç геройла çапăçать. Покровск сали патĕнче пулса иртнĕ çапăçу вăхăтĕнче Лебедев юлташ нимĕçсене 150 метр çывăха пыма май панă та, хăйĕн пулеметĕнчен персе нимĕçсен 14 автоматчикне пĕтерсе тăкнă. Тепĕр çапăçура Лебедев юлташ лейтенант Набратенко юлташ йывăр аманнине асăрханă. Иккĕмĕш номере хăй тĕллĕнех пеме хушнă та, Лебедев юлташ лейтенант патне шăвăнса пырса ăна çапăçу хирĕнчен илсе тухнă. Унтан каллех хăйĕн пулемечĕ патне пырса, вăл фашистсем çине юлашки патрон юлмиччен персе тăнă. Пил сали патĕнче разведкăна хутшăнса Лебедев юлташ 15 фашиста тупса пĕтерсе тăкнă. Великие Приски сали патĕнче разведкăра пулнă чухне Лебедев юлташ тăшмансен офицер-мотоциклистне персе вĕлернĕ тата тыткăна илнĕ икĕ салтака хăйĕн чаçне илсе пынă. Августăн 9-мĕшĕнче каçхине Лебедев юлташ Монастырка сали хыçне разведкăна кайсан, часах тăшмансем карса кайнă телефон кабельне тупса палăртнă. Кабель тăрăх пырса, вăл фашистсен телефонистне шыраса тупнă, ăна пĕтерсе тăкнă, телефон аппаратне хăйпе пĕрле илнĕ тата противник çинчен чаçе хаклă сведенисем илсе пынă.

* * *

Данько лейтенантăн взводĕ В. тата Т. ялĕсем хушшинчи çул çине персе тăнă. Тул çуталса килнĕ чух вăрмантан противникăн механизированнăй колонни тухнă. Малта пыракан бронемашинăсене ирттерсе янă хыççăн, лейтенант противотанковăй орудисенчен колоннăн варрипе хӳрине тӳрĕ наводкăпа пеме приказ панă. Малтан кăларса янă снарядсемпе тăшманăн 8 броневикне персе çĕмĕрнĕ. Ăнсăртран тапăннă пирки ниçта кайса кĕме пĕлмен фашистсем машинăсем ăшĕнчен сиксе тухнă та, красноармеецсен вут-хĕмĕ айне пулнă. Пирĕн боецсем атака пуçланă. Штыксемпе пырса çапнине чăтса тăраймасăр, нимĕçсем каялла тарма пуçланă, çапăçу хирне вĕсен темиçе машина, вуншар салтакĕсем вилсе тата аманса выртса юлнă. Икĕ бронемашина çинче эрехсем нумай тупнă.

* * *

Граждăн вăрçин активлă участникĕ орденоносец Я. юлташ командир пулса ертсе пыракан партизансен—Днепр çинчи пулăççсен группи фашистла оккупантсене пысăк сиен кӳрет. Моторлă тăватă кимĕпе ишсе çӳресе, партизансем нимĕçсен переправисем, кĕперĕсем тата охрана отрячĕсем çине хăюллăн пыра-пыра тапăнаççĕ. Августăн 12-мĕшĕнче фашистсем сулăсем çине тăватă йывăр оруди тиенĕ те, вĕсене Днестрăн хĕвелтухăç çыранне каçарма хăтланнă. Сулăсем юханшывăн варрине çитсен, партизансен моторлă киммисем сулăсем патне пысăк хăвăртлăхпа ишсе пынă. Сулăсем çинче ларса пыракан нимĕçсене пулеметран персе вĕлернĕ те, партизансем орудисен замокĕсене кăларса илсе орудисене шыва путарнă. Ж. пункчĕн çывăхĕнче партизансем нимĕçсен продовольстви тиенĕ баржисене хăваласа çитнĕ. Охранăна пĕтерсе тăкса, партизансем тăватă баржăна шыва путарнă. Çĕрлехи вăхăтра, веслăсемпе е парус карса вырăнтан-вырăна куçса çӳресе, хăмăшпа витĕнсе ларнă пек туйăнакан питĕ нумай притоксемпе бухтăсенче партизансем питех те ăстан пытанса пурăнаççĕ. Нимĕçсен фашистла войскисене хирĕç пыракан вăрçă вăхăтĕнче виçĕ эрне хушшинче партизансем противникăн 7 переправине пăсса тăкнă. Переправăсенче пулса иртнĕ çапăçусенче Я. юлташ отрядĕнчи боецсем нимĕçсен 50 яхăн салтакне пĕтерсе тăкнă тата çирĕме яхăн орудине шыва путарнă.

* * *

Украинăн нимĕçсем тытса илнĕ районĕсенче мирлĕ халăха тискеррĕн çаратасси, пусмăрласси тата вĕлересси халĕ те чарăнмасть. Тăшман аллине нимĕн те ан лектĕр тесе, хресченсем апат-çимĕç продукчĕсене, кĕпе-тумтирсене, урана тăхăнмаллисене пытараççĕ, выльăхсене пусаççĕ. Çавăн пек хирĕç тăрассине путарса лартма фашистсене нимĕнле репрессисем те пулăшаймаççĕ. Яцки салинче хăйĕн чăххине паманшăн нимĕç офицерĕ колхозницăна персе вĕлернĕ. Жуляны салинче фашистсем çапман кĕлтесене пама килĕшменшĕн Приходько ятлă 60 çулхи старика тискеррĕн вĕлернĕ. Плахтянка, Озерщина тата Кроливка салисенче хăйсен продукчĕсене вăрă-хурахсене пама килĕшменшĕн нимĕçсем халăхăн пĕр пайне таçта илсе кайнă. Советăн çак патриочĕсен кун-çулĕ мĕнли паллă мар. Каменец-Подольск облаçĕнчи Орининск, Чемеровецк, Миньковецк, Дунаевец тата Ново-Ушицк районĕсен салисенче фашистсем халăхран мĕнпур продовольствине, выльăх-чĕрлĕхсене, пахча-çимĕçсене, кĕпе-йĕмсене çеç мар пуçтарса илнĕ, тата стена çумне çакмалли сехетсемпе алла çыхса çӳремелли сехетсене, велосипедсене т. ыт. илсе тухса кайнă. Халăх хирĕç тăнине путарса лартма вăй çитереймен пирки, нимĕçсен командованийĕ чылай районсенче уйрăм приказсем кăларса продовольстви тăратас тĕлĕшпе килĕрен разверстка туса хунă. Анчах çак мера та пулăшайман. Халăх партизансен отрячĕсене тухса каять. Каменец-Подольск районĕнчи Зиньков салинчен тата Старо-Ушицк районĕнчи Ольховец салинчен пĕтĕм халăх тенĕ пекех вăрмана тухса кайнă.

* * *

Фронтпа тыл заданийĕсене совет патриочĕсем халиччен пулман пысăк хăвăртлăхсемпе пурнăçа кĕртеççĕ. Ворошиловград заводĕнче инженер Глазунов юлташăн бригади васкавлă заказа ултă талăк хушшинче пурнăçа кĕртнĕ. Яланхи условисенче чухне çак ĕçе тума сахалтан та пĕр уйăх кирлĕ пулнă. Горловкăри заводсенчен пĕринче Бабышев юлташ начальник пулса ертсе пыракан цехăн коллективĕ питех те ответлă пĕр заказа 31 кун хушшинче пурнăçа кĕртнĕ, вăрçăччĕнхи нормăсем тăрăх çав заказа тума 15 уйăх кирлĕ пулнă. Сталино хулинчи металлоконструкцисен завочĕн коллективĕ отечественнăй вăрçă пуçлансан малтанхи кунсенчех мĕнпур заказсене срокчен пурнăçа кĕртме хăйĕн çине обязательство илнĕ. Хăйĕн сăмахне коллектив ĕçпе пурнăçласа пырать. Нумаях та пулмасть вăл пĕр заказа виçĕ кун хушшинче пурнăçа кĕртнĕ, мирлĕ вăхăтра çав заказа тума сахалтан та 10—12 кун кирлĕ пулнă. Грозный хулинчи «Красный молот» заводра нумай станоксем çинче ĕçлекен стахановец А. Курдюмов юлташ фрезернăй тата долбежнăй станоксемпе ĕçленĕ. Фрезеровщик Богдасаров фронта кайсан, Курдюмов юлташ унăн станокĕ çинче те ĕçлеме пуçланă. Цех руководстви Курдюмов юлташа васкавлă заказа пурнăçа кĕртме хушнă. Стахановец цехран 16 сехет хушши тухман. Заказа çирĕплетнĕ срокран 8 сехет малтан туса хатĕрленĕ. «Азовсталь» заводĕнчи литейщиксем Михайличенко тата Костанде юлташсем çĕнĕ издели тума икĕ талăк хушшинче хăнăхса çитнĕ. Халиччĕнхи нормăсемпе танлаштарсан, çак ĕçе вĕсем 20 хут хăвăртрах туса хатĕрленĕ.

Хĕрлĕ Çарăн сывлăш-çар вăйĕсенчи летчиксемпе бортмеханиксене СССР орденĕсемпе наградăлани

Германи фашизмне хирĕç пыракан кĕрешӳ фронтĕнче Командованин боевой заданийĕсене кăтартуллăн пурнăçа кĕртнĕшĕн тата çак ĕçре хăюллăхпа хастарлăх кăтартнăшăн, СССР Верховный Совечĕн Президиумĕ 1941 çулти августăн 20-мĕшĕнче кăларнă Указпа

Хĕрлĕ Çăлтăр орденĕпе — 11 çынна,

Хĕрлĕ Çăлтăр орденĕпе — 3 çынна наградăланă. (ТАСС).

США государственнăй департаменчĕ пĕлтерни

НЬЮ-ЙОРК, августăн 19-мĕш. (ТАСС). Ассошиэйтед пресс агентстви пĕлтернĕ тăрăх, США государственнăй департаменчĕ çапла пĕлтернĕ: Америкăн «Президент Кулидж» ятлă пароходĕ Японире официаллă представительсем пулмасăр пурăнакан 100 ытла американецсене хăйĕн борчĕ çине илес пулсан, çав парохода японецсем Япони портне кĕме ирĕк пама килĕшмен. Çавăнпа та пароход Шанхайран тухсан, Японие кĕмесĕр, тӳрех Сан-Францискона каять пулĕ.

Государственнăй департаментăн заявленийĕнче çапла кăтартса панă: Японин ют çĕршыв ĕçĕсен министерстви Японин правительстви Америкăн официаллă представителĕсене лартса каяс пулсан кăна «Президент Кулидж» парохода Япони портне кĕме пама шутлани çинчен пĕлтернĕ. Официаллă постсем йышăнса тăракан 20 яхăн американец халĕ Японинчен тухса каясшăн. Государственнăй департамент каланă тăрăх, Америкăн Токиори посольстви американецсене Японирен эвакуацилес ыйтăва Япони ют çĕршыв ĕçĕсен министерствипе сӳтсе-явнă. Государственнăй департамент США-на таврăнма кăмăл тăвакан американецсене пурне те Японирен эвакуацилессине пурнăçа кĕртме тăрăшать.

Чехословакин ССР Союзĕнчи Посланникĕ г. З. Фирлингер верительнăй грамотăсем пани

Кăçалхи августăн 20-мĕшĕнче Советлă Социализмлă Республикăсен Союзĕн Верховный Совет Президиумĕн Председателĕ М. И. Калинин юлташ Чехословакин ССР Союзĕнчи Чрезвычайнăй Посланникне тата Полномочнăй Министрне г-н З. Фирлингера йышăннă, вăл хăйĕн верительнăй грамотисене панă.

Çĕршыв оборонин фончĕ

СССР Финанс Халăх Комиссариачĕ августăн 20-мĕш тĕлне малтанлăха илнĕ даннăйсем тăрăх, çĕршыв оборонин фондне августăн 16-мĕш тĕлне 153,5 миллион тенкĕ укçа пырса кĕнĕ.

Укçан хывнисĕр пуçне, ĕççыннисем оборона фондне государство заемĕсен облигацийĕсене тата ытти хаклă япаласене чылай пысăк суммăллăх хывнă. Оборона фондне хывакан взноссем кашни кунах ӳссе пыраççĕ. (ТАСС).

* * *

ШАХАСАН. Енĕшри Максим Горький ячĕпе тăракан колхоз государствăна çăмарта памалли обязательствăна тултарнă хыççăн, çĕршыв оборонин фондне 300 çăмарта панă.

Г. ШАШКОВ.

* * *

СОВЕТСКОЕ. Чемей ялсоветĕнчи «Страж революции» колхоз членĕсем М. Андреев, Н. Кошкин, Усейкин, Ф. Дмитриев тата ытти юлташсем оборона фондне 3—6-шар ĕçкунĕ çине тивекен тупăша пама пулнă. «Страж революции» колхоз оборона фондне 500 тенкĕ укçа панă.

Н. МИХЕЕВ.

ШУПАШКАР. Хулари перекет кассине тата унăн отделенисене ĕççыннисем кашни кунах укçан, заем облигацийĕсем тата хаклă япаласем пырса параççĕ. Августăн 17-мĕш тĕлне хулари ĕççыннисем çĕршыв оборонин фондне 143705 тенкĕлĕх укçа тата заем облигацийĕсем пырса хывнă.

* * *

ÇĔРПӲ. Примус горелкисем тăвакан заводри рабочисемпе работницăсен тата инженерно-технически работникĕсен пухăвĕ кашни уйăхрах пĕр кунхи ĕç укçине оборона фондне пама решени йышăннă. Иртнĕ кунсенче вĕсем фронта пулăшасси çинчен тепĕр хут сӳтсе-явнă. Завод коллективĕ Осоавиахимăн Пĕтĕм Союзри XV лотерейĕн билечĕсене çĕршыв оборонин фондне пама йышăннă. Завод коллективĕ СССР Правительствинчен Осоавиахимăн Пĕтĕм Союзри лотерей билечĕсем çине выляв шучĕпе тухмалли укçана оборона фондне пама ыйтса резолюци йышăннă.

И. ПЕТРОВ.

ОТЕЧЕСТВЕННĂЙ АСЛĂ ВĂРÇĂН ФРОНЧĔСЕНЧЕ

* * *

Виçĕ хутчен орден илнĕ чаçăн боевой кунĕсем

ДЕЙСТВУЮЩИ АРМИ. Çак ялав граждăн вăрçин уйхирĕсем урлă тухнă, 1939—40 çулсенче хĕлле ăна Финлянди вăрманĕсем тата тарăн юрлă уйсем урлă илсе пынă. Акă халĕ Н-ски чаçăн виçĕ орденлă ялавĕ айĕнче пирĕн войскăсем Германи фашизмне хирĕç çапăçаççĕ.

Тăшман Н. юханшывĕ урлă каçма виçĕ мотодивизи пухса тăратнă. Часть илнĕ боевой приказра çапла каланă:

Кирек мĕнле пулсан та тăшмана хамăр çырана каçма памалла мар.

Обстановка питех те йывăр пулнă. Тăшманăн переправа патне вăрттăн пыма май пулнă.

Боецсем позицине пĕлсе тата хăвăрт çирĕплетсе, окопсем чавнă. Пулеметсене тата ытти орудисене тăшмана пур енчен те персе тăмалла туса лартса тухнă. Нимĕçсем Т. тĕлне çитсен çапăçу пуçланнă. Çав çапăçу тăватă талăк хушши вăйлăн пынă. Анчах вĕсем, хум чулту çине çапăнса саланса кайнă пекех, пĕрин хыççăн тепри арканса кайнă тата нимĕçсен суйласа илнĕ чаçĕсем каялла чакнă. Пирĕн позицисем умĕнче вĕсен вилнисем купаланса выртса юлнă.

Тăватă талăк — геройла эпизодсем тĕлĕшпе питех те пуян.

Лейтенант Хабунай Янбеков хăйĕн подразделенийĕпе тăшман урса кайса хĕснине чарса тăнă. Çав участокра тăшман вăйĕ совет боецĕсенчен тăватă хут ытларах пулнă.

— Хамăрах пултаратпăр, — тесе ответленĕ Янбеков часть командованийĕ ыйтнине хирĕç. Вăл начар мар хÿтĕленсе тăнă. Контрударсем туса фашистсене сывлама та паман. Çавăнта нимĕçсем 265 çын çухатнă. Янкебов хăй нимĕçсен офицерĕсемпе салтакĕсене 11 çынна пĕтерсе тăкнă.

Кĕçĕн лейтенант Сидоров 8 боецпа пĕрле разведкăран таврăннă чухне нимĕçсем капитан Домников командир пулса ертсе пыракан подразделенин сылтăм флангĕнчен тавралла çавăрăнса шалалла кĕме пуçланине сăнанă. Фашистсем пĕр ротăран та ытларах пулнă. Сидоров хăйĕн 8 боецĕпе канавра тытăнса выртнă та, тăшман çине пеме пуçланă. Тылран пенине пула нимĕçсем малалла кайма чарăннă. Вĕсем нимĕн тума пĕлмесĕр хыпаланса ÿкнĕ пулас. Анчах Сидоровăн пулемечĕ пеме чарăннă.

— Вырăс, парăн! — тесе кăшкăрнă нимĕç офицерĕ.

Сидоров пытаннă вырăнтан сиксе тухнă.

— Рота, манăн хыççăн! Атакăна! — команда панă вăл.

Нимĕç хăюллă Сидорова умранах пенĕ. Пуля подсумкăна лекнĕ, унтах юлнă. Сидоров групши хĕсни çавтери вăйлă пулнă пирки, мĕн пулнине шутласа тăма нимĕçсемшĕн вăхăт та юлман, пĕр рота ротипех каялла тарнă, çапăçу вырăнĕнче вĕсен 8 çын вилсе юлнă.

Çак эпизодсенчен кашниех уйрăм эпизод кăна, анчах вĕсем вăйхăватăн, мухтавлăхăн, хăюллăхăн, тавçăруллăхăн геройла пĕр картинине пĕрлешеççĕ, çав вăя нимĕн те çĕнтерме пултарайман. Çапла çуралнă çĕнтерÿ.

Пиллĕкмĕш кунне нимĕçсем каялла чакнă. Вĕсен суйласа илсе йĕркеленĕ моторизованнăй виçĕ дивизине аркатса тăкнă. Тăшмана совет çĕршывĕ Хĕрлĕ Çара панă чи малта пыракан техника тата виçĕ хутчен орден илнĕ чаçăн вилĕмрен хăраман, çар искусствине лайăх пĕлекен командирĕсемпе боецĕсем çĕмĕрсе тăкнă. Çав çапăçура белорусс Павлович, азербайджанец Мамедов, тутар Янбеков, вырăссем — Сидоров тата Никулин, украинец Сергиенко çума-çумăн тăрса кĕрешнĕ. Сергиенко связист тăрăшса ĕçленĕ, çыхăну татăлни пĕртте пулман. Халăхсен сталинла туслăхĕ отечественнăй аслă вăрçăн çапăçу хирĕнче тепĕр хут юнпа çирĕпленет.

Эпир батальон комиссарĕ Мозговойпа вăрман хĕрринче, командăнăй пунктра ларатпăр. Малта пулеметсемпе пăшалсенчен персе тăраççĕ. Аякра хыçалта залпсем янăрани илтĕнет. Çакă вăл пирĕн артиллери, — тесе пĕлтереççĕ корректировщиксем, — питĕ тĕл персе çĕмĕрет.

Командăнăй пунктра ĕç йĕркеллĕн тата пĕрпек пулса пырать. Пĕр подразделенири связной командăнăй пункта нимĕçсенчен туртса илнĕ ручной пулемет илсе пырать.

Комиссар коробкăна пăхать.

— Пушах... патронсем пулман-и?

— Пулнă, юлташ батальоннăй комиссар, — савăнăçлăн ответлет связной.— Анчах, пирĕннисем малтан çак пулеметран нимĕçсене персе тăнă, кайран трофея вырăнне кÿнта пушах илсе килнĕ.

Связной каять. Малалла калаçса, комиссар Мозговой çапла калать:

— Çапăçăва кĕресшĕн. Кашни кунах пĕр е тепĕр подразделени наступленине яма ирĕк пама ыйтать.

Çурçĕр çывхарса килет. Эпир часть штабне каятпăр. Часть командирĕ полковник орденоносец Герасимов приказ парать:

— Çирĕм тăватă сехет те 00 минутăра Р. тата Б. ялĕсен кăнтăр пайĕсем çине артиллерирен вăйлăн персе тăмалла. Нимĕçсене çывăрма памалла мар. Икĕ пункт çине те виçĕ сехет те 00 минутăччен персе тăмалла, ун хыççăн артподготовкăна пуçăнмалла, пурин те Р. çине персе тăмалла. Персе тăрасси 3 сехет те 45 минутăна çитиччен пулмалла, 3 сехет те 45 минутăра атакăна кĕмелле, противника Р. ялĕнчен хăваласа кăлармалла.

Эпир пирĕн батарейăсем противник çине пеме пуçланине илтетпĕр. Вăйлăн персе тăни... Чăн та паян нимĕçсене çывăрма май килмест!

А. КРАСНОВ.

ТАСС спецкорĕ.

* * *

Тинĕс летчикĕ Владимир Михалев

Белофинсене хирĕç пынă вăрçăшăн ăна Хĕрлĕ Çăлтăр орденĕ парса наградăланă.

Вăл 40 градуслă сивĕре Фински валив урлă вĕçсе каçса финсен çар эшелонĕсем çине пырса тапăннă. Хăраса ÿкнĕ шюцкоровецсем вагонсенчен туха-туха саланса тарнă. Владимир Михалев вĕсене пулеметран пенĕ, паровозсене стройран кăларнă, финсен войскисен сехрисене хăпартнă. Михалев финсен тĕреклетсе тунă пункчĕсене ахаль тăратса хăварман, финсен зенитнăй батарейисем ăна пеме хăтланнă чухне вăл пикировка тунă тата орудисенчен перекенсене пĕтернĕ.

Правительство ăна орден парса наградăланă. Награда илсен вăл:

— Тăшмана малашне те пĕр хĕрхенмесĕр çĕмĕрме сăмах паратăп, — тенĕ.

Моряксем-балтиецсем яланах акă çакăн пек калаççĕ:

Хĕнхурне тăшман тупасшăн
Балтикăн шывне пырсан,
Бандита шыва чикет
Хĕрлĕ çăлтăрлă самолет.

Тăшманăн сахал мар карапĕсемпе подводнăй лодкисем Балтикăн сивĕ шывĕнче хăйсене валли вилĕм тупнă. Сахал мар фашистла самолетсем те çавăнтах пытарăннă. Летчиксем-балтиецсем сывлăшри вăрă-хурахсене сывлама памасăр пĕтереççĕ.

Отечественнăй вăрçă кунĕсенче хăюллă летчиксен чи малтанхи ретне Владимир Михалев çĕнĕрен тăнă. Вăл хăй панă сăмаха çирĕп тытнă.

Михалев истребительсен звенин командирĕ. Пĕрре вăл Теплов летчикпа пĕрле вĕçсе кайсан, «Юнкерссен» звенине тĕл пулнă. «Юнкерссем» хăраса пĕлĕтсен ăшне тарса пытаннă. Вĕсем пĕлĕтсенчен каялла тухассине Михалевпа Теплов кĕтсе тăнă. Пĕлĕтсенче нумай тăрас çуккине Михалев пĕлсе тăнă.

Чăнах та «Юнкерссем» нумай тăма пултарайман. Пĕр пĕлĕтрен тухнă та теприне кĕрсе пытаннă. Пирĕн летчиксем вĕсем хыççăн хăваласа кайнă, пĕлĕтсем хушшинче пĕр уçă вырăн курнă. Кĕтсе тăнă. Пăртак тăрсан пĕр «Юнкерс» çав уçă вырăна. чăннипех пырса тухнă. Çавăн чухне Михалев уçă вырăна кĕрсе кайнă, фашиста хÿринчен те, айккинчен те, çамкинчен те, аялтан та пеме тытăннă. Михалева Теплов пулăшса пынă. Пĕр фашистла самолета пĕтернĕ. Ыттисем, пĕлĕтсенче пытанса, тарнă. Михалевпа Теплов хăйсен базине таврăннă.

Темиçе кун иртнĕ. Халиччен палла пулман конструкциллĕ темĕнле çĕнĕ самолет хыççăн Михалев нумай вăхăт хăваланă. Фашист тарма пултарнă. Михалев çиленсе тата кулянса çÿренĕ.

— Çавăншăн пĕр каç çывăрмарăм,— тесе каласа парать летчик,—анчах юрать, эпĕ унпа тепĕр хут тĕл пултăм. Хăваласа çитме пуçларăм, — пăрăнкалама тытăнчĕ. Прицел çине илтĕм. Çунмасть. Йĕри-тавра хупăрласа илсе перетĕп. Укмест. Эпĕ аялтан кĕрсе пеме тăратăп, — вăл сасартăк пăрăнса кайрĕ. Унăн çамки умне тухатăп, — вăл мана курать те самолет вираж тăвать, эпĕ ăна çав вăхăтрах айккинчен çĕмĕретĕп.

Михалевăн патронĕсем пĕтес патне çитнĕ. Тăшман хăпарса пĕлĕт ăшне кĕнĕ. Михалев унăн хыççăн кайнă. Патронсем пĕтнĕ. Вара Михалев тăшман хÿрине винтпа лектерсе татма шухăш тытнă. Пырса татса тăкнă та. Фашиста вут хыпса илнĕ, вăл ÿкнĕ. Анчах Михалевăн машини те штопорлама тытăннă. Парашютпа анма вăхăт юлман. Вара Михалев юлашки вăйне пухса самолета тÿрĕ вĕçме пуçлаттарнă, 400 метра çÿле хăпартнă та аэродром çине чипер килсе ларнă.

Командир хăюллă летчика çĕнтерÿпе тав тунă, вăл нимĕçсен халь кăларнă чи çĕнĕ самолечĕсенчен пĕрне персе ÿкерни çинчен каласа панă.

Михалев аманса тата ванса пĕтнĕ хăйĕн самолечĕ çине пăхса:

— Юлташ командир! Мана çĕнĕ самолет парăр. Манăн вĕçес килет, — тесе ыйтнă.

Халĕ Михалев çĕнĕ самолет çинче вĕçет, тăшмана хирĕç ĕлĕкхин пекех çапăçать.

Правительство хăюллă летчика Совет Союз Геройĕн званине панă.

ИГОРЬ ВСЕВОЛЖСКИЙ.

Аэростатчиксем „Хейнкель-111“ самолета мĕнле пĕтерсе тăкнă

Мускавра, Ленинградра тата ытти хуласенче сывлăшра хÿтлесе тăмалли аэростатсем каçхине тĕттĕмленме тытăнсан çÿле хăпарнине асăрхама пулать. Çăмăл газ тултарнă аэростатсем, хăйсем хыççăн хурçă троссем (канатсем) çаклатса, питĕ çÿле хăпараççĕ. Çĕрле тата тĕтре ăшĕнче курăнман çак троссем тăшман самолечĕсемшĕн питĕ хăрушă. Аэростатсем противник самолечĕсене çÿлтен аяла анма тата пикировка тума май памаççĕ.

Самолет пикировка тăвас пулсан, хурçă троса лексе хăйне вилĕм тупма пултарать.

Нимĕç фашисчĕсен «Хейнкель-111» бомбардировщикĕ августăн 10-мĕшпе 11-мĕш хушшинче çĕрле çавăн пек вилĕме килсе лекнĕ.

Аэростатчиксен подразделенин командирĕ кĕçĕн лейтенант Рожненко сывлăш тревоги пулсан, яланхи пекех приказ панă: «Аэростатсене çÿле хăпартмалла»—тенĕ. Сасартăк лебедкăсем троссене сÿтме тытăннă, аэростатсем пĕр-пĕрин хыççăн яранса çÿле хăпарнă. Мотористсем троссем тăсăлнине тинкерсе пăхса пынă.

Мотор кĕрлени ÿссе пынă. Фашистсен бомбардировщикĕ аяла анса бомбăсем пăрахма хатĕрленнĕ. Вăл çав самантра аэростатăн тросне сылтăм çуначĕпе пырса çапăннă, Мускав юхан шывĕ çине персе ÿкнĕ. Самолет çавтери хăвăрт персе ÿкнине пула фашистсен летчикĕсенчен пĕри те парашютпа сикме ĕлкĕреймен.

Тепĕр кун çĕмĕрĕлнĕ самолета шывран кăларнă. Унăн сылтăм çунатне пăчăкă каснă пек касса татнă. Пирĕн аэростатчиксем хăйсем кама шыв тĕпне ÿкернине пĕлнĕ. Самолет экипажне асав шăллă фашист кашкăрĕ, нимĕç подполковникĕ ертсе килнĕ пулнă.

Кĕçĕн лейтенант **А. ШИПОВ.**

ДЕЙСТВУЮЩИ АРМИ. УКЕРЧĔК ÇИНЧЕ: Н-ски чаçри ефрейтор комсомолец В. Тихонюк нимĕçсенчен туртса илнĕ пулеметран фашистсем çине перет.

Н. Фиников фотоÿкерчĕкĕ. (ТАСС).

АЛ. ИСБАХ

Ы в ă л ĕ

Çуталса тăракан куçĕсемпе пăхса, вăл хăйĕн ашшĕ Финлянди фронтĕнчен янă çырусене темиçе хутчен те вула-вула тухнă.

Хăйĕн ашшĕ çавăн пек паттăррăн çапăçнăшăн Володя савăнса хĕпĕртесе çÿренĕ. Вăл шкулти ачасене пурне те красноармеецсем белофинсене мĕнле вирлĕн çапни çинчен каласа панă, çавăнпа шкулта та, отрядра та унăн авторитечĕ çавтери çĕкленнĕ; шурă çÿçлĕскерне, ăна ашшĕн чапĕ тăрăх та нумайĕшĕ лайăх пĕлекен пулнă.

Пĕрре хĕллехи кун Володясем пурăнакан çĕре почтальон пырса кĕрет. Володя ăна хирĕç чупса тухать. Чылай пулать ĕнтĕ фронтран çыру килменни. Почтальон яланхи пек формăллă мар, урăхларах конверт тыттарать те, ача çине темĕнле тинкерсе пăхса илет, çепĕççĕн ачашласа пуçĕнчен лăпкать те, сăмах шарламасăрах, васкаса тухса каять.

Çаксем ĕнтĕ пĕри те лайăххине систермен. Амăшĕ килте пулман, Володя вара çак тĕлĕнмелле конверта амăшĕ киличчен те уçма хăяймасть. Амăшĕ таврăннă чухне вăл, хуйхăллă питкуçлăскер, чÿрече янаххи çинче çывăрса ларнă. Конвертне аллипе хытă чăмăртаса тытнă.

Çар командованийĕнчен пулнă ку çыру. «Илья Арсентьевич Козырев лейтенант Тăван çĕршывшăн паттăрсен вилĕмĕпе вилчĕ», тесе пĕлтернĕ ун çинче.

* * *

Нимĕçсене хирĕç вăрçă пуçланнă чухне Володя 15 çула кайнă ача çеç пулнă. Вăл чикĕ çывăхĕнчи пĕр ялта, аппăшĕ патĕнче, Зина ятлă йăмăкĕпе пĕрле каннă, шыва кĕнĕ, юланутпа çÿренĕ. Каçсеренех вăл ялсоветне кайса хăçатсем илсе килнĕ. Женя Яковлев тусĕпе тата кăвак çÿçлĕ Фрол Игнатьевич кĕтÿçĕпе пĕрле пÿрт умĕнчи тăпра çине ларса, тĕнчери çавтери çивĕчленсе чĕрре кĕрсе пыракан кăткăс лару-тăру çинчен нумайччен сÿтсе-явнă.

Инçех те мар çапăçусем пулса иртнĕ. Ачасене вăрçă çывăхĕнчен хăрушă мар вырăнсене илсе кайнă. Володя амăшĕ Ленинградра ĕçленĕ пирки ачасене илме пырайман. Аппăшĕ пĕчĕк Зинăна илсе тухса каять. Володя ялтан кайма килĕшмест. Çав каçхине вăл çĕркаçах çывăрман. Вăл пĕрре те ача пек мар, нумайччен шухăшласа ларать. Ирхине кăвак шуçăмлах Володя Женя Яковлевпа пĕрле вăрмана тухса каять...

Фрол Игнатьевич вĕсене вăрманта красноармеецсем тăни çинчен каласа панă. Вĕсем унта боецсем валли икĕ кăкшăм сĕт тата икĕ çăкăр йăтса кайнă. Вăрманта вĕсене политрук тĕл пулать. Сĕтпе çăкăршăн тав тăвать, ачасен сăмахне тимлĕн итлет: ачасем фашистсене хирĕç çапăçма хăйсене çара илме ыйтаççĕ.

— Çук, сире çара илме юрамасть, эсир халĕ çамрăк-ха,—тет политрук. Унтан вăл,—анчах та, эсир красноармеецсене пулăшма пултаратăр,—тесе хушса хурать.

Политрук Финлянди фронтĕнче пулнă иккен, Козырев лейтенант çинчен илтнĕ, белофинсене хирĕç унпала пĕр вырăнтах çапăçнă та. Политрук вара çав самантрах ачасене юнашар яла кайса, унта нимĕçсем пынипе пыманнине, вĕсен мĕнле машинăсем тата мĕн чухлĕ машина иккенне пĕлсе килме задани парать.

Милици отделенин пушанса юлнă çуртĕнче Володяпа Женя икĕ кивĕ берданка тупса, вĕсене хăйсемпе пĕрле илчĕç те çывăхри яла тухса чупрĕç. Укăлча патне çывхарнă чухне Володя пирĕннисем пек мар тумланнă салтаксене курчĕ. Нимĕçсем! Вăл Женяна кĕпе аркинчен ярса тытрĕ те вара вĕсем иккĕшĕ те канав тĕпне тĕршĕнсе анчĕç. Малтанах вĕсем питĕ хăрарĕç.

Анчах вĕсен политрук хушса янă ĕç, боевой задани пур-çке! Ачасем берданкăсене канав тĕпне пытарчĕç те унтан тухса малалла утрĕç. Ялта чăнах та нимĕçсем пулнă. Унта вĕсем тискеррĕн хуçаланма тытăннă: чăхсене, сыснасене тыта-тыта пуснă. Çара уралла, хĕвелпе тĕсне çухатнă кăвак кĕпе тăхăннă икĕ ача çине салтаксем çаврăнса та пăхман. Ачасем ял витĕрех тухрĕç. Володя миçе танкне, машинăсем, мотоциклсем мĕн чухлĕ пулнине тата çыннисене шутласа пырать. Унтан ачасем ялтан пытанарах тухаççĕ те, канавран хăйсен берданкисене илсе, вăрман еннелле чупаççĕ.

Политрук вĕсем каласа панисене тимлĕн итлет, сведенисене çырса хурать. Унтан Володя çине ăшшăн, анчах темшĕн кăшт салхуллăрах куçĕсемпе пăхса илет те хăй çумне хытă чăмăртать. Володян куçĕсем шывланнă. Çук, ун пек куççуле тăкма кирлĕ мар. Тен, Володя разведчик мар, вăл йĕре хĕрача кăна тейĕç тата!

Çак кунран ĕнтĕ Володя Козыревăн боевой пурнăçĕ пуçланса каять.

Вăрманта вăл районри пĕр коммунист ертсе пыракан партизансен отрядне тĕл пулать. Отрядра ăна та, Женяна та чăн-чăн винтовка тата 20шер патрон параççĕ. Ачасем отрядра разведка ĕçне туса пыраççĕ.

Часах Володя чăн-чăн хăюллă боец пулса çитет, икĕ граната тупать те вĕсене пиçиххи хушшине чиксе çÿреме тытăнать.

Походсенчен пĕринче унăн тусне— Женя Яковлева вĕлереççĕ. Çакăншăн Володя питĕ хуйхăрса çÿренĕ. Анчах разведка начальникĕ старший лейтенант Жданов ăна хăй патне илет. Володя ăна хăйĕн тăван пиччĕшĕ пекех юратма тытăнать, унран уйăрăлмасть. Унпа пĕрле чи хăрушă разведкăсене те кайса çÿрет. Разведчик-боецсем те шурă çÿçлĕ, кăвак куçлă ачана юратаççĕ. Çапла вара вăл, разведка ротин ывăлĕ пулса, вĕсем хушшинчех юлать.

Темиçе боец хăйсен чаçĕнчен юлнă пирки, вĕсене нимĕçсем татса илсен, Володяна питĕ пысăк задани параççĕ. Вăл хăй пĕлекен сукмаксем тăрăх нимĕçсен тылне кĕрсе каять те боецсене хамăрăннисем патне ертсе тухать.

Çакăн хыççăн ĕнтĕ полковник хăй те Володяна ыталаса чуп тунă, тав тунă, эсĕ аçун тивĕçлĕ ывăлĕ, тесе каланă. Володяшăн çакă ĕнтĕ чи пысăк мухтав, чи пысăк хисеп пулнă.

Володя тăракан полк наступлени пуçласа янă. Полк умĕнче Жданов командованийĕпе разведка пынă. Разведкăра, паллах, пирĕн Володя та пулнă. Володя, яланхи пекех, тÿрех нимĕçсен тылне кĕрсе каять. Çулсем пĕрлешнĕ çĕрте юпа çине хăма татăкĕ çапса хунă пулнă. Сăмахĕсене нимĕçле çырнă. Шкулта Володя нимĕç чĕлхипе «хорошо» çеç илсе пынă. Вăл «штаб» сăмаха тата темĕнле тепĕр икĕ сăмаха: «панцырь» евĕрлĕскерсене, вуласа тухать. Анчах, сăмахĕсем мĕне пĕлтернине ăнланса илеймест. Вара Володя хăй нимĕçле «отлично» илмелле вĕренменнишĕн пăшăрханать,—анчах халĕ ĕнтĕ пур-пĕрех нимĕн те тăваймăн. Ял патне пырса сăнаса тăрать те, вăл каялла таврăнать.

Вăл çĕрле таврăннă. Вăрманта самаях хăрушă пулнă. Чĕри унăн сиксе тухас пек талпнă. Анчах вăл боец, разведчик пулнă. Унăн хăрама юраман! Жданов патне Володя чиперех çитет. Штаб хăми çинчен тата ăнланмалла мар сăмахсем çинчен каласа парать.

Разведка мĕн-мĕн пĕлсе килнисем старший лейтенанта питĕ килĕшнĕ, ун çинчен вăл çийĕнчех полковника пĕлтернĕ.

Ирхине малта пыракан рота атака пуçласа ярать. Жданов Володяна çапăçăва хутшăнма хушмасть.

— Санăн ĕçÿ—разведка, вăл питĕ пысăк та паха ĕç,—тет вăл Володяна, хытарсах калать:—Эпир сана хăрушă çĕре яма пултараймастпăр. Санпа мĕн те пулин пулсан, вара полковник пуçăма касса татĕ. Тата эпĕ хам та...—тет те Жданов, шухăшне каласа пĕлтермесĕрех татса, Володя çине каллех темĕнле пăхса илет.

Атакăна кĕмĕп тесе, Володя сăмах парать.

Анчах вăл хăйĕн сăмахне тытмасть. Вăл ытти боецсемпе пĕрлех çапăçăва кĕрсе каять. Вăл çунакан шĕвек тултарнă кĕленче илет те ăна фашистсен танкĕ çине ывăтса ярать. Вăл винтовкăран перет, вăл пенипе пĕр самăр фашист мĕнле тĕршĕнсе аннине хăех курать. Вăл ытти боецсемпе пĕрлех тăшмана çĕмĕрсе ялалла кĕрсе каять.

Володя пĕлет: ашшĕ ун çине халĕ пăхас пулсан, вăл хăйĕн ывăлĕшĕн питех те савăннă пулĕччĕ.

(«Правда»).

Действующи арми.

* * *

Нимĕçсен 5-мĕш пехотнăй дивизине мĕнле çĕмĕрсе тăкнă

Пирĕн войскăсен тылĕнчи Н. ятлă хула районне пырса кĕрес тесе, фашистла вăрă-хурахсем авиацине, танксене, механизированнăй пехотăна хута янă, сывлăш десанчĕ антарнă. Ултавлă тăшман мĕнле кăна чеелĕхсем шыраса тупман! Мĕнле кăна вăралла майсемпе усă курман! Сăмахран, хăшпĕр разведчиксем колхозниксен тумтирĕсене, хăшĕсем хĕрарăмсен кĕписене тăхăннă. Хăйсем йышăннă ялсенче пирĕн совет войскисемшĕн хăрушлăх çук пек кăтартма хăтланса, гитлеровецсем жуликла меслетсемпе усă курасшăн пулнă. Вĕсем улталаса пирĕн боецсем çине кĕтмен çĕртен пырса тапăнма шухăшланă.

Çак чее майсем фашистсене пулăшу паман. Пирĕн тыла шăтарса кĕрсе Н. хулана тата чугунçул узелне тытса илме, пирĕн соединенине тĕп вăйсенчен татса илме хăтланни пĕтĕмпех ăнăçсăр пулнă. Нимĕçсен командованийĕ хушнă тăрăх, Н. ятлă хулана нимĕçсен 5-мĕш дивизин илмелле пулнă, пирĕн войскăсем ăна пĕтĕмпех çĕмĕрсе тăкнă. 4 пин çынна вĕлернĕ, 3.500 çынна амантнă, нумай хĕçпăшал тытса илнĕ.

Германин 5-мĕш дивизине мĕнле çĕмĕрсе тăкнă-ха?

Ку дивизи пирĕн фронтăн участокне килни нумаях пулмасть, малти чаçсем хыççăн вăл Н. ятлă хула районне хăвăрт пырса кĕме ĕмĕтленнĕ. Çак тĕллеве тытса, сывлăшран бомбардировка тунă хыççăн, тăшман ку районăн пĕр пунктне сывлăш десанчĕ антарнă, механизированнăй пехота тата танксем пырса çитсен, десант вăйланнă. Фашистсем çак тĕлте çирĕпленсе тăма тытăннă. Тăшманăн тĕплĕн маскировка тунă уйрăм вăйĕсем вăрмансенче тата халăх пурăнакан вырăнсенче пытаннă.

Контратака тумалли пирĕн çулсене пĕрмаях персе тăрас шутпа, тăшман хăйне валли лайăх вырăн йышăннă.

Пырса кĕнĕ тăшманăн чаçне çĕмĕрсе тăкма пирĕн танксен чаçне хушнă. Артиллери пулăшса тăнипе усă курса, танксем пехотăпа пĕрле çапăçмалла пулнă. Тăшман вăйĕсене тата наступленине каймалли вырăна разведкăри танкистсемпе пехотинецсем çапăçу пуçланиччен тĕплĕн сăнаса вĕреннĕ.

Чи малтанах пирĕн артиллери ĕçлеме тытăннă. Артиллери кĕске вăхăт хушши, анчах вăйлă персе çул уçса хатĕрлесен, пирĕн хăватлă танксем хăйсен гусеницисемпе фашистсене таптаса тата минометсен групписене пĕтерсе тăшман çине кĕрсе кайнă. Тăшман хăйĕн вăйĕсене вак группăсем туса уйăрса хуни пирĕн танксен операцине чăрмантарнă. Танксен питĕ хăвăрт та çăмăллăн, пĕр енчен тепĕр енне, пĕрре малалла кайса, унтан каялла килмелле пулнă. Совет танкисчĕсем тăшман тактикине лайăх ăнланса илсе çапăçнă. Пирĕн танксем, пĕчĕк группăсене уйăрăлса, тăшманăн огневой точкисене пĕтерсе, кĕтмен çĕртен тапăнса, хăйсен вăйĕсене çухатмасăр, тăшманăн тылне кĕрсе пынă.

Çапăçу пынă чухне совет танкĕсем противникăн сулахай флангне йышăнма ĕлкĕрнĕ. Тăшман чакма тытăннă, хĕрлĕ пехота çав вăхăтра хăйĕн ĕçне пуçласа янă. Вăл хирĕç çапăçакан фашистсене аркатса пынă, противникăн юлашки вăйĕсене юханшыв леш енне хăваласа янă.

Малти чаçсем йышăннă района, унта Германин 5-мĕш дивизийĕ пырса çитиччен, пирĕн вăйсем пĕтĕмпех тасатнă. Германи командованийĕ Н. ятлă район пĕтĕмпех фашистсен аллинче тăрать, тесе шутланă. Çак дивизи малтан палăртса хунă вырăна çĕмĕрсе кĕресшĕн пулнă, анчах дивизине пирĕн Н-ски соединенин чаçĕсем пур енчен те хупăрласа илнĕ. Тăшмана пĕрмаях çĕмĕрсе пынă. Ун çине пирĕн артиллери пенĕ, танксем таптанă, сывлăшран авиаци бомбăсем пăрахнă. Пирĕн войскăсем пĕр-пĕринпе çыхăнса, пĕрне-пĕри пулăшса, организованно çапăçнă.

Малтан тапăнса пыракан нимĕçсем оборонăна куçнă. Пирĕн вăйсем нимĕçсен чи лайăх дивизийĕсенчен пĕрне çапла çĕмĕрсе тăкнă. Хĕрлĕ пехота хастарлăн тапăнса нимĕçсен юлашки вăйĕсене çĕмĕрсе тăкнă.

Çапăçусене пĕлсе ертсе пынă, совет воинĕсем хăйсен хастарлăхне тата хăюллăхне кăтартнă.

Хăшпĕр чухне пирĕн подразделенисем хăйсенчен йышлăрах тăшманпа тĕл пулнă. Çапах та боецсем, командирсем тата политработниксем хăрамасăр кĕрешнĕ. Противникăн тĕп вăйĕсене сыхласа тăракан пĕр полка хирĕç танковăй рота стрелковăй батальонпа пĕрле çапăçнă, ăна лейтенант Карагодин юлташ ертсе пынă. Тăшман пиртен йышлă пулнинчен боецсем хăраса ÿкмен. Тăшманăн чаçне çĕмĕрсе тăкнă, çавăн чухне минометсен, ручной тата станковăй пулеметсен, темиçе противотанковăй орудисен групписене пĕтернĕ. Нимĕçсем хăраса ÿксе тарнă. Çапăçусем пынă вăхăтра артиллеристсен пĕр группи, тактикăллă задачăсене пурнăçа кĕртес тесе, хăйĕн «квалификацине улăштарнă», пехотинецсем пулса тăнă. Çак группăна ертсе пыма белофинсене хирĕç пынă вăрçăра кĕрешнĕ Беляев юлташа, орденоносец-лейтенанта хушнă. Противник вăйлăн пенине, сывлăшран бомбăсем пăрахнине пăхмасăр, Беляев лейтенант группи тăшмана хăйĕн ĕлĕкхи вырăнĕнчен хĕссе кăларнă. Каялла чакнă фашистсем çĕнĕрен хытă пеме тытăннă, анчах пирĕн хастарлă боецсем çавăрса илнĕ вырăнсене çирĕп тытса тăнă. Малалла тапăнса пыракан артиллеристсене пулăшма пехота хăвăрт пырса çитнĕ, пирĕн çине персе тăракан тăшман чаçне çĕмĕрсе тăкнă.

Çак кунсенче эпир пирĕн боецсем хăрушлăха пăхмасăр, вилĕмрен хăрамасăр çапăçнине куртăмăр. Аманнисем те тăшмана хирĕç кĕрешме пăрахмарĕç.

Н-ски танковăй чаçăн политрукĕсем Новиковпа Цыбрульский юлташсем противникăн огневой точкине пĕтернĕ. Вĕсем иккĕш те аманнă, вăрçă пĕтичченех стройран тухман, шикленмесĕр кĕрешсе, хĕрлĕ боецсене малалла ертсе пынă. Политруксен хастарлăхне курса хавасланнă танкистсем оборонăна куçнă тăшмана çĕмĕрсе, унăн чĕрĕ вăйĕсене таптаса тата лапчăтса пынă.

Танкăн механикĕ-водителĕ Поволокин юлташ йывăр аманнă, анчах çапăçма пăрахман. Тăшмансем хупăрласа илсен Поволокин юлташ ыраш ăшĕнче пытанса, темиçе километр хушши упаленсе, хамăрăннисем патне çитнĕ.

Н-ски артиллери подразделени командирĕн Молокан юлташăн урине амантнă. Унăн вырăнне лейтенант Баранов йышăннă, хăйĕнпе пĕрле боецсене ертсе кайнă. Лейтенант ертсе пынипе, противникăн артиллери тата миномет батарейисене пĕтернĕ.

Политрук Курмалиев юлташ паттăр ĕç тунă. Шурлăхлă вырăнта пирĕн тăватă танк чарăнса тăнă. Тăшман вăйлăн пенине пăхмасăр, Курмалиев юлташ хăйĕн машинипе тăватă танка та пĕр-пĕрин хыççăн сĕтĕрсе кăларнă. Хăюллă политрукпа унăн çапăçури юлташĕсем тата вĕсен танкĕсем сыхланса юлнă, вĕсем противника хирĕç çапăçăва кайнă.

Çапăçура лайăх ертсе пынине пула, совет воинĕсем вилĕмрен хăрамасăр тата пуçарулăх кăтартса кĕрешнине пула пирĕн чаçсем тăшмана çĕмĕрсе тăкрĕç.

Подполковник П. ШЕМЯКИН.

Подполковник В. КУЗНЕЦОВ.

Действующи арми.

Коммунистсем пример кӑтартаççӗ

Древкомбинат коллективӗ отечественнӑй вӑрçӑ кунӗсенче никӑçанхинчен лайӑх тӗслӗхсем кӑтартса ӗçлет. Июль уйӑхӗн программине вӑл ытлашшипех тултарнӑ. Уйрӑм цехсем, сменӑсем тата бригадӑсем хӑшпӗр кун плана икӗ хут ытла ирттерсе тултарнисем те пулнӑ. Стахановецсемпе стахановкӑсен хисепӗ кунран кун ӳсет. Кашни рабочипе работницӑн, инженерпа техникӑн ӗмӗчӗ хӑйӗн вырӑнӗнче организованно, хӗрӳллӗ ӗçлесе, тӑван Хӗрлӗ Çара пулӑшас шухӑш-кӑмӑлпа тулнӑ.

Ӗç тухӑçлӑхне хӑпартас, технологи дисциплинине çирӗппӗн пӑхӑнас тата социализмлӑ ӑмӑртупа стахановла движенине сарса пырас тӗлӗшпе коммунистсем уйрӑмӑнах ырӑ пример кӑтартаççӗ. Вӗсем производствӑра-и, е обществӑллӑ ӗçре — яланах массӑсен умӗнче, вӗсемпе таччӑн çыхӑнса ӗçлеççӗ. Производствӑри коммунистсенчен нормӑна тултарса пырайманнисем çук, нумайӗшӗ вӗсенчен 1,5—2 норма туса ӗçлеççӗ.

Иккӗмӗш номерлӗ цех июль планне 106,4 процент тултарнӑ. Юлашки вӑхӑтра вӑл татах та лайӑхрах результатсем кӑтартать. Кашни смена хӑйне панӑ задание ирттерсе тултарать. Вӗсем хушшинче уйрӑмӑнах коммунистсем ертсе пыракан сменӑсем паллӑ пулса тӑраççӗ. Коммунист Подклетнов юлташ смени вӑтамран илсен кашни кун плана 120—150 процент, хӑшпӗр чухне 200 процент, парторг Галин юлташ смени 110—130 процент тултараççӗ. Ерантаев смени те кая юлмасть, уйрӑм кунсенче плана 110—120 процент тултарать. Асӑннӑ сменӑсенче ӗçлекенсенчен стахановецсем 60—70 процент шутланаççӗ.

Иккӗмӗш номерлӗ цехра политикӑллӑ-массӑллӑ ӗçе начар мар организациленӗ. Ку тӗлӗшпе парторганизаци кашни смена çумнех агитаторсемпе вулавçӑсем çирӗплетнӗ. Вӗсем рабочисем хушшинче калаçусем туса ирттереççӗ. Подклетнов, Генеральшин юлташсем кашни кун тенӗ пекех кӑнтӑрлахи апат çинӗ вӑхӑтра рабочисене хаçатсем çинчи информацисене вуласа параççӗ. Кунсӑр пуçне тата стена хаçачӗ туха тӑрать, унта коммунистсем активлӑн хутшӑнаççӗ. Хаçат малта пыракансен опычӗсемпе ытти рабочисене паллаштарать.

Цех коллективӗ халь ӑмӑртӑва сарса пырса август планне срокчен тултарассишӗн кӗрешет.

Çамрӑк коммунист А. Афонин юлташ пӗрремӗш номерлӗ цехра рамщик пулса ӗçлет. Вӑл технологи процесне тӗплӗн вӗренсе çитнӗ. Çавна пула ӗçре пӗр брак та, пӗр япӑх продукци те тухмасть. Вӑл тухӑçлӑ ӗçлесе рабочисене пример кӑтартать. Вӑтамран илсен Афонин юлташ нормӑна 110 процентран кая мар тултарса ӗçлет. Вӑлах цехра Осоавиахим оганизацине ертсе пырать. Халӗ пур рабочисем те сывлӑшран килсе тапӑнасран сыхланма вӗренеççӗ.

Виççӗмӗш номерлӗ цехри коммунистсем те хӑйсен обязанноçӗсене тивӗçлӗн пурнӑçа кӗртсе пыраççӗ. Паллӑ стахановец Фионов юлташ хӑйӗн нормине 3—4 хут ирттерсе тултарать. Юлашки вӑхӑтра вӑл хӑйӗн арӑмне столяр пулма вӗрентрӗ. Халӗ унӑн арӑмӗ Фионова рекордла çитӗнӳсем тӑвать, нормӑна 2—3 хут ирттерсе тултарать.

— Пирӗн иксӗмӗрӗн те пӗр шухӑш: стахановла ӗçлесе гитлерла бандӑсене çӗмӗрсе тӑкма хамӑрӑн Хӗрлӗ Çара пулӑшасси. Кирлӗ пулсан фронта кайма та хатӗр эпир, — теççӗ вӗсем.

Коммунисткӑсем Бехтяева, Борзова, Краснова юлташсем те хӑйсене шанса панӑ ӗçе пысӑк пахалӑхпа тӑваççӗ. Борзова юлташ тӑтӑшах рабочисемпе производствӑллӑ канашлусем ирттерет. Унта ӗçри çитменлӗхсемпе тунӑ ӗçсен итогӗсем çинчен, стахановецсен опычӗсем çинчен сӳтсе-яваççӗ. Цехра халь çирӗп дисциплина тунӑ, чылай рабочисем çар ӗçне вӗренеççӗ.

Ӗç тухӑçлӑхне хӑпартас тӗлӗшпе комсомолецсем те чылай çитӗнӳсем тӑваççӗ. Пӗрремӗш номерлӗ цехри комсомолка Данилова юлташ бригади юлашки уйӑхсенче плана 130—170 процент тултарать. Комсомолка Марсева нормӑна ирттерсе тултарнипе пӗрлех тепӗр профессипе ӗçлеме — диспетчер пулма вӗренсе çитрӗ т. ыт. те.

Комбинатра хӑшпӗр рабочисем Хӗрлӗ Çара кайрӗç. Вӗсен вырӑнӗнче ӗçлеме комсомолецсем тӑраççӗ. Большакова юлташ инструментальщик вырӑнне ӗçлеме тӑчӗ, станочница Герасимова слесарь ӗçне вӗренсе çитрӗ.

Çак кунсенче комбинат территоринче металсем пухрӗç. Ку ӗçре коммунистсемпе комсомолецсем пример кӑтартрӗç.

Хар. ЛИСИН.

Ялти агитаторсем

Вӗсем вунпиллӗкӗн. Агитаторсем колхозниксем хушшинче пысӑк авторитетпа усӑ кураççӗ, вӗсене хисеплеççӗ, юратаççӗ.

Агитаторсем колхозра агитаципе массӑллӑ ӗçе урӑхлатса, вӑрçӑ вӑхӑтӗнчи пек, çӗнӗ йӗрке туса пыраççӗ. Вӗсем колхозниксене хальхи вӑхӑтри ӗçсем çинчен ӑнлантарса параççӗ. Агитаторсем хӑйсен пӗтӗм ӗçне производство ыйтӑвӗсемпе, Германи фашизмне хирӗç пыракан отечественнӑй вӑрçӑра хамӑрӑн телейлӗ те ирӗклӗ çӗршыва хамӑрӑн кӑкӑрсемпе сыхлас тесе, мӗнпур ӗççыннисене кӗрешӗве çӗклес ыйтупа çыхӑнтарса пыраççӗ.

Комсомолец С. Пугачев юлташ кашни кунах колхозниксене Хӗрлӗ Çарӑн паттӑр кӗрешӗвӗ çинчен, Совет Информаци Бюровӗн сводкисене ӑнлантарса парать, пирӗн заводсенче ӗç тухӑçлӑхӗ ӳссе пыни çинчен вуласа ӑнлантарать. Ку бригада уборкӑра малта пырать. И. Чернов колхозник кулленхи нормӑна 180—200 процент тултарать. С. Молотеев, А. Григорьев стариксем нормӑна кунсеренех 140 — 150 процент тултараççӗ. Нормӑна тултарман колхозниксем колхозра çук. Ӗçре уйрӑмӑнах хӗрарӑмсем пысӑк тухӑçлӑхпа ӗçлеççӗ. Е. Молькова, Е. Сусанина, Е. Андреева, Т. Яковлева, М. Никитина, М. Петрова колхозницӑсем кунсеренех 350—400-шер кӗлте выраççӗ.

А. Петрова, О. Николаева, Д. Федоров, М. Васильев агитаторсем яланах колхозниксемпе пӗрле ӗçлеççӗ.

Б. Шоронов письмоносец-агитатор строительство бригадинче ӗçлекенсем хушшинче сывлӑшран килсе тапӑннинчен мӗнле сыхланмаллине вӗрентессине лайӑх организациленӗ. Вӗсемпе кӗске калаçусем туса ирттерет, кӗнекесем тӑрӑх статьясем вуласа парать, тӑшманӑн самолечӗсене палласа илме вӗрентет.

Агитаторсем çитмен вырӑн колхозра çук. Агитаципе массӑллӑ ӗçе кулленех туса пынӑ май, колхозра хуçалӑх ӗçӗсем вӑхӑтра пурнӑçа кӗрсе пыраççӗ.

Колхоз государствӑна 1941 çулшӑн аш-какай, сӗт-çу, çӑмарта, çӑм памалли обязательствӑсене срокченех 100 проценчӗпех тултарнӑ, çӗршыв оборонин фончӗ валли 500 литр сӗт, 200 çӑмарта панӑ.

Колхозӑн таварлӑ сӗт-çу ферминче агитатор пулса Е. Мальков юлташ ӗçлет. Вӑл республикӑри лайӑх ӗçлекен фермӑсен, лайӑх дояркӑсен паха тӗслӗхӗсемпе паллаштарать. Çапла, колхоз ферминчи А. Иванова, М. Иванова, А. Трофимова дояркӑсем ӗç тухӑçлӑхне, сӗт суса илессине планпа пӑхнинчен кашни уйӑхрах ӳстерсе пыраççӗ. Вӗсем кӑçалхи 7 уйӑх хушшинче планпа пӑхнинчен 10.000 литр ытла суса илнӗ. Оборонӑн Государственнӑй Комитечӗн Председателӗ Сталин юлташ тӑшмана çӗмӗрсе тӑкма халӑхӑн пӗтӗм вӑйӗсене пухма чӗнсе каланине ответлесе, фермӑри дояркӑсем çак уйӑхӑн юлашки кунӗсем тӗлне сӗт сӑвассин çулталӑкри планне тултарма обязательство илнӗ.

Строительство бригади çуна тупанӗ авмалли парник туса пӗтерсе, тупансем авма тытӑнчӗ. Халӗ ку бригада çунман япаларан чӑх-чӗп фермин стандартлӑ витине туса пӗтерет. Ку ӗçре И. Григорьева, Я. Игнатьев, А. Васильев, П. Семенов, П. Тимофеева колхозниксем тӑрӑшса ӗçлеççӗ.

Кирпӗч çапакан бригадӑра ӗçлекенсем пурте нормӑна ирттерсе тултараççӗ. 50 çула çитнӗ А. Семяшкинпа А. Матвеев колхозниксем кунсерен 400-шер кирпӗч, бригадир В. Архипов 600 кирпӗч çапаççӗ.

Колхозра тырпул пухса кӗрес ӗç ӑнӑçлӑн пынӑ хушӑрах, кӗртыррисене кӗске срокра тата пысӑк пахалӑхпа акса хӑварма та тимлӗн хатӗрленсе тухрӗç. Колхоз тимӗрçисем Г. Николаевпа А. Петров юлташсем 4 сеялка юсаса лартнӑ. Колхоз уя 6 пин лава яхӑн тислӗк кӑларнӑ.

Агитколлектива коммунист Г. Егоров юлташ ертсе пырать. Агитаторсемпе вӑл час-часах канашлусем туса ирттерет. Унта малашне мӗнле ӗçлемелли çинчен калаçнисӗр пуçне агитаторсем пӗр-пӗрин опычӗсемпе паллашаççӗ.

НИК. ЦВЕТКОВ.

«Пионер» колхоз, Етӗрне районӗ.

Шупашкарти тырӑ йышӑнакан пунктра

Заготзернон Шупашкарти тырпул йышӑнакан пункчӗ çӗнӗ тырӑ йышӑнма тытӑнчӗ. Государствӑна тырӑ парассине Шупашкар районӗнчи колхозсем лайӑх организациленӗ. Августӑн 17—18-мӗшсенче Шупашкар районӗнчи «Заря», «1-ое Мая», «Çӑлту» колхозсем (Шӗмшер ялсоветӗ) государствӑна 645 центнер тырӑ леçсе пачӗç. Çак районрах, Хыркасси ялсоветӗнчи «Стрела» колхоз — 27 центнер, Шорчӗкасси ялсоветӗнчи «Пионер» колхоз — 50 центнер, «Красная Армия» колхоз — 13 центнер тырӑ пачӗç.

Тырӑ пама килекен колхозниксем валли хӗрлӗ кӗтес организациленӗ, музей уçнӑ. Культурӑллӑ-массӑллӑ ӗçе туса пыма ятарласа çын уйӑрнӑ. Кӗнеке сутакан киоск, квас тата ытти çимӗçсем сутакан киосксем ӗçлеççӗ.

Н. НИЛОВ.

Акара нормӑна ирттерсе тултараççӗ

КРАСНОАРМЕЙСКОЕ. Августӑн 8-мӗшӗнче «Унга» колхоз кӗракине тухрӗ. Акара колхозниксем тӑрӑшса ӗçлеççӗ, кулленхи ӗç нормине пурте тултарса пыраççӗ.

Н. ДМИТРИЕВ.

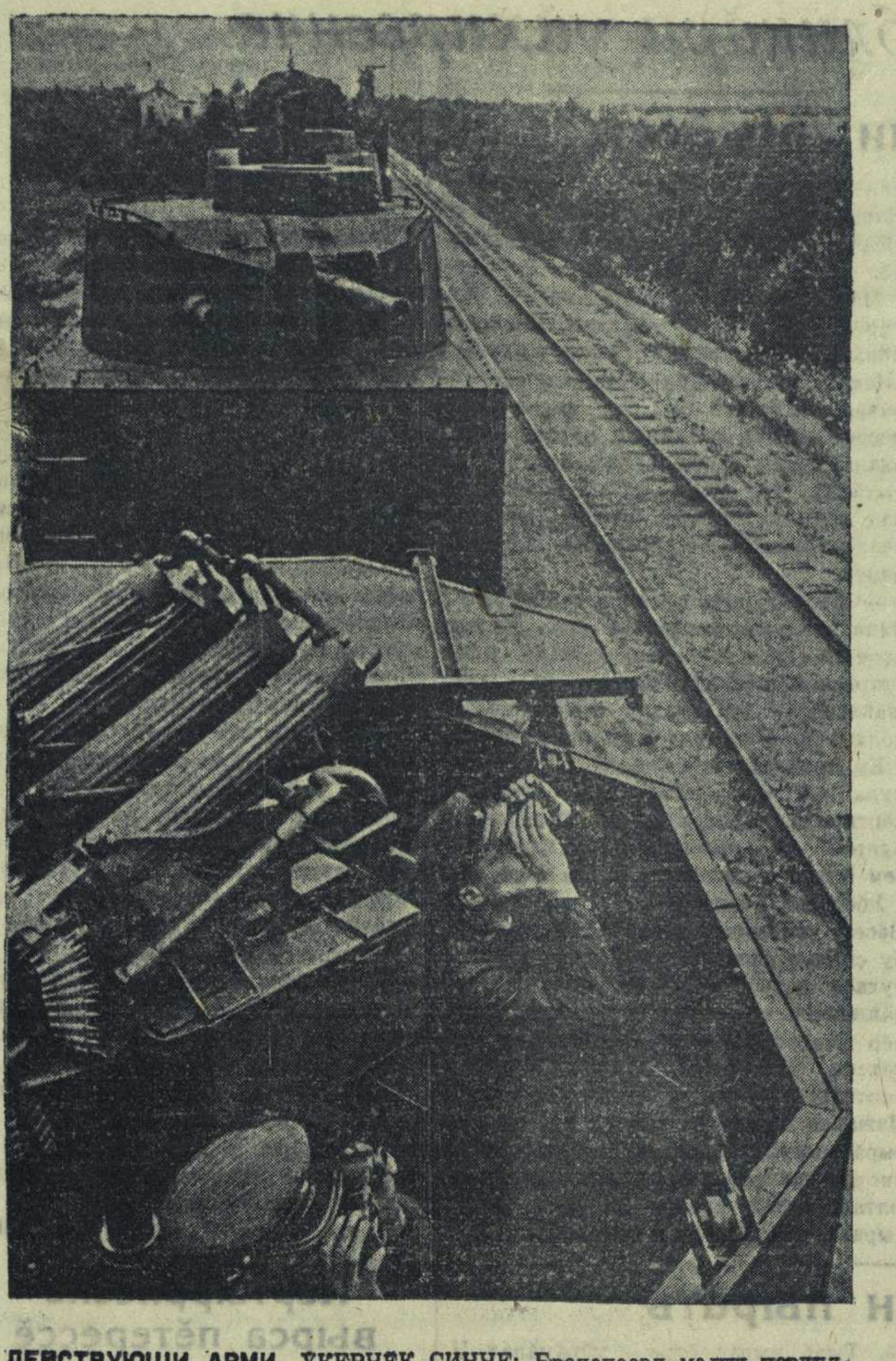

ДЕЙСТВУЮЩИ АРМИ. ӲКЕРЧӖК ÇИНЧЕ: Бронепоезд малти позицисем çине пырать. Н. КОЛЛИ фотоӳкерчӗкӗ. (ТАСС фотохроники).

ВЫРӐС САЛТАКӖ

(1812 çул)

Аманнипе вӑл юлнӑ ротинчен.
Вӑл хӑраман французсенчен.
Вӗсем вунсаккӑрӑн, ак ку пӗччен,
Çапах та парӑнман вӑл ӳкиччен.
Штыкпа та картечпа,
Хӗçпе те прикладпа,
Приклад вансан — чулпа
Кӗрешнӗ тӑшманпа.
Ютсем антранӑ, сулӑннӑ вӑйран,
Пӗр ахӑрашнӑ: «Чарӑн арӑслан!
Мӑя хуçан —
пӗрре сулсан,
Хула ватан —
тепре парсан..»
Илтмен, чакман салтак.
Вӑл сулнӑ çеç: «Пушаршӑн — ак!
Кӗлет çаратнӑшӑн та — ак!
Йӳн терӗр пулӗ пирӗн хак».
Урса каяççӗ французсем.
Чӗп-чӗрӗллех тытас тесе,
Вӗсем тӑват енчен çитсен —
Салтак ӳкет вӑйӗ пӗтсе.
Ӑна леçеççӗ Бонапарт патне.
Çар генийӗ сават паттӑррине.
Ак тамаша! Вӑл вырӑс салтакне
Хисеплӗ Легионӑн орденне
Парнелесе парать.
Французсене калать:
«Çапла вӑрçсан —
Никам та çӗнес çук,
Вӑрçаймасан —
пӑшал та тытас çук!
Халь кай килне, —
Хушать вӑл вырӑс салтакне, —
Анчах хушаматна кала».
Салтак калать: — Леонтий Коренной.
Наполеон хушать: — Герой!
Салтак таврать: — Эп вырӑс.
Мускав çине ан пыр эс!

Ст. ШАВЛЫ.

Шкул ачисем колхозсене уйхир ӗçӗнче пулӑшаççӗ

ВӐРНАР. Пионерсемпе шкул ачисем, каникул вӑхӑчӗпе усӑ курса, колхозсене ялхуçалӑх ӗçӗсенче пысӑк пулӑшу параççӗ.

Хурӑнсурти Чапаев ячӗпе тӑракан колхозра шкул ачисем малтан çум çумлас, пахча-çимӗçсене шӑварас ӗçре ӗçлерӗç, халӗ вӗсем колхоза ыраш вырма пулӑшаççӗ. 4-мӗш класра вӗренекен В. Иванов, М. Прокопьева, М. Баганова тата ытти ачасем кунне 150—180-шар кӗлте выраççӗ. Çавӑн пекех М. Плешков, Е. Петров, Т. Михайлова пионерсем те тырӑ вырма пӗр кун сиктермесӗр тухаççӗ. Вӗсем хӑйсене панӑ нормӑсене ытлашшипех тултарса пыраççӗ. С. Петров пионер колхоз фермине 20 пӑрӑвне пӑхать.

Санарпуçӗнчи туллимар вӑтам шкулта вӗренекен П. Никандрова, М. Павлова, И. Николаев пионерсем колхозра ӗçлесе 80-шер ӗçкунӗ тунӑ та ӗнтӗ.

Кӗçӗн Кипек вӑтам шкулӗнче 9-мӗш класра вӗренекен Е. Курбатова колхозра каникула кайнӑранпах ӗçлет. Кунне вӑл 65—70 тӗм ыраш вырса, 2-шер ӗç норми туса пырать. Кунпа пӗрлех, Курбатова юлташ лайӑх агитатор та. Вӑл кану вӑхӑчӗсенче колхозниксене хаçат-журналсем вуласа парать, кулленхи хыпарсем çинчен каласа ӑнлантарать. Хӑйӗн бригадинче стена хаçачӗ кӑларса тӑрать, ыраш вырма тухнӑранпа вӑл 3 номер хаçат кӑларнӑ.

— Манӑн пичче — фронтра, эпӗ уйхирте ӗçлесе тӑшмансене çӗнтерме çӗршыва пулӑшатӑп, — тет çамрӑк патриотка.

Иртеменкассинчи «Победа» колхозра пионерсем уйхирте ӗçленипе пӗрлех, обществӑллӑ пурлӑха сыхлас ӗçе лайӑх йӗркеленӗ.

Районри ытти шкулсенчи пионерсемпе шкул ачисем колхозсенче тӑрӑшса ӗçлеççӗ.

С. ВАНИН.

ИШЛЕЙ. «Çӗнӗ хунав» колхоз уйхирӗнче хавасла юрӑ шӑранать. Кӑна хирте ӗçлекен пионерсемпе шкул ачисем хамӑрӑн асла тӑван çӗршыв çинчен, унӑн паттӑр танкисчӗсемпе вӗçевçисем çинчен юрлаççӗ.

Ачасене ӗçре учительсем ертсе параççӗ. Шетмӗпуçӗнчи туллимар вӑтам шкулта вӗрентекен учительница А. Ефимова ыраш вырнӑ çӗрте кулленхи ӗç нормисене 200—250-шар процент тултарса пырать. Вӑл хӑйӗн хастарлӑхӗпе ачасене хавхалантарать. Д. Алексеев, Г. Георгиев, А. Филиппов, Г. Петров т. ыт. ачасем кулленех 60—70-шер тӗм ыраш выраççӗ. Каникул вӑхӑтӗнче вӗсенчен кашниех 60-шар ӗçкунӗ тӑвасшӑн ӑмӑртаççӗ.

Канӑ вӑхӑтра учительсемпе шкул ачисем колхозниксене Хӗрлӗ Çар боецӗсен отечественнӑй вӑрçӑ фрончӗсенчи геройла ӗçӗсем çинчен каласа параççӗ, кулленхи çӗнӗ хыпарсемпе паллаштараççӗ, бригадӑсенче стена хаçачӗсем кӑлараççӗ.

Çапла ӗçлесе пионерсемпе шкул ачисем колхоза пысӑк усӑ кӳреççӗ.

Ф. ТУРХАНКАЙ.

Шкул участокӗнче

ЭЛЕК. Сатлайкӑри пуçламӑш шкулӑн хӑйӗн çӗр участокӗ пур. Шкул ачисем çуркунне ку участока çӗрулми, помидор, чӗкӗнтӗр, купӑста, хӑяр, хӗрлӗ кӑшман тата ытти çимӗçсене лартнӑ.

Шкул заведующийӗ Ульяна Шумилова ачасен ӗçӗ çине пӑхса савӑнать:

— Ачасем питӗ тӑрӑшса ӗçлерӗç, çӗре çемçетрӗç,—каласа парать вӑл.—Ку йӑрансем Самушка ялӗнчен вӗренме килекен ачасен, ку—Сатлайка ачисен. Вӗсем вӑйлӑ пахча-çимӗçсем туса илессишӗн ӑмӑртса ӗçлеççӗ.

Вӑйлӑ ӳсеççӗ шкул участокӗнчи пахча-çимӗçсем. Купӑстасене, хӗрлӗ кӑшмансене, çӗрулмине икшер хут купаланӑ. Пахча-çимӗçсене тӑтӑшах çумласа тӑраççӗ.

Шкул ачисем хӑйсен шкул заведующине тӗл пулсанах çапла ыйтаççӗ:

— Ульяна Дмитриевна, çум çумлама е çӗрулми купалама пымалла мар-и?

Шкул ачисен шкул участокӗнчи пахча-çимӗçсене пӑхса ӳстернӗ çӗрте ертсе пыракан бригадирсем пур. Вӗсем ачасене шкул участокӗнче ӗçлеме черетлӗн чӗнсе илеççӗ. Кам мӗнле ӗçленине учета илсе пыраççӗ.

Кӑçал шкул хӑй çӗр участокӗнче вӑйлӑ пахча-çимӗç туса илет. Ку пахча-çимӗçсемпе вӗренӳ çулӗ пуçлансан ачасем валли вӗри апат организациллеççӗ.

* * *

Сатлайкӑри пуçламӑш шкул çӗнӗ вӗренӳ çулне хатӗрленсе çитнӗ. Вутӑ илсе хатӗрленӗ. Партӑсем çителӗклӗ тата вӗсем юсавлӑ.

Ив. МОСЕЕВ.

Çӗршыв оборонин хӑватлӑ фончӗ ӳссех пырать

Мӗнпур вӑя хурса тыла çирӗплетме тӑрӑшни, тӑшмана хирӗç геройла çапӑçакан Хӗрлӗ Çарӑн хӑватне татах та тӗреклетес тесе кунӗн-çӗрӗн ӗçлени патриотла çӗнӗ движени çуратса кӑларчӗ. Совет халӑхӗ государство умӗнчи обязательствӑсене срокчен пурнӑçласа пынипе пӗрлех, тӑван çӗршыв оборонин хӑватлӑ фондне тума тытӑнчӗ.

Çак патриотла асла движени кунсеренех сарӑлса, хӑватланса пырать. Оборона фондне кашни уйӑхрах пӗр кунхи ӗç укçине парса тӑма йышӑннӑ рабочисемпе служащисене халӗ ӗнтӗ уйрӑм предприятисемпе учрежденисенче кӑна мар курма пулать, вӗсем халӗ кашни предприятире тата кашни учрежденире тенӗ пекех çӗршерӗн, пиншерӗн шутланаççӗ. Оборона фондне уйӑхра пӗрер ӗçкунӗ парса тӑма йышӑннӑ колхозниксен йышӗ те çавнашкалах кунсеренех ӳссе пырать.

Колхозниксем Хӗрлӗ Çара укçа-тенкӗ, аш-какай, çӑмарта, çӑм тата çавӑн пек ытти продуктсем парса пулӑшаççӗ. Папанин ячӗпе тӑракан колхоз членӗсем оборона фондне кашни уйӑхра пӗрер ӗçкунӗ тата 2 лаша пама йышӑннӑ.

«Красный флот» колхоз членӗсем кашни уйӑхра пӗрер ӗçкунӗ тата 10 центнер тӗштырӑ пама йышӑннӑ. «Чандрово» колхоз членӗсем, кашни уйӑхра пӗрер ӗçкунӗ парса тӑма йышӑннисӗр пуçне, 10 килограмм çу параççӗ.

«Родина» колхоз членӗсенчен нумайӗшӗ, çӑмахран, А. Майков, И. Дмитриев колхозниксем 5-шер ӗçкунӗ пама пулчӗç. «Агроном» колхоз членӗсем кашни уйӑхра 2-шер ӗçкунӗ парса тӑма йышӑннӑ. Кунсӑр пуçне тата оборона фондне пама 5 центнер тырӑ, 5 килограмм çӑм, 5 килограмм çу уйӑрса хунӑ. Колхоз членӗсенчен нумайӗшӗ оборона фондне тырӑ, аш-какай, çу параççӗ. Çӑмахран, Е. Кудряшев пӗр хур, В. Гаврилов пӗр чӑхӑ, П. Гаврилов 2 пӑт тырӑ пама пулнӑ.

«Красное знамя» колхоз членӗсем те, кашни уйӑхра пӗрер ӗçкунӗ парса тӑма йышӑннипе пӗрлех, оборона фондне пама 6 центнер тырӑ, 10 килограмм çу, 7 килограмм çӑм, 50 килограмм аш-какай уйӑрса хунӑ. Колхозниксенчен нумайӗшӗ тата оборона фондне укçан панӑ. Çӑмахран, П. Казанцев 30 тенкӗ, В. Егоров 25 тенкӗ, Козлова 10 тенкӗ панӑ. Пӗтӗм колхозӗпе ун пеккисем 25 çынна çитеççӗ.

Доронин ячӗпе тӑракан колхоз членӗсем оборона фондне 1000 тенкӗ панӑ. Кунсӑр пуçне тата колхоз членӗсем хӑйсем, кӑçал кӑларнӑ заемӑн облигацийӗсене срокчен тӳлесе илсе, вӗсене пурне те оборона фондне пама йышӑннӑ. «Автогигант» колхоз членӗсем те çавнашкалах тума йышӑннӑ.

Ленин ячӗпе тӑракан колхоз членӗсем хӑйсем хушшинче валеçӗнме тивӗçлӗ тупӑшран 20 процентне оборона фондне пачӗç. Пӗтӗм районӗпе вӑл 10.000 тенке яхӑн пулать.

Сюктер промартелӗн членӗсем кашни уйӑхрах пӗр кунхи ӗç укçине оборона фондне парса тӑма йышӑннӑ. Пӗр уйӑхра вӑл вӑтамран 500 тенкӗ пулать.

Государство учрежденийӗсенче ӗçлекенсене пӗрлештерсе тӑракан профсоюз членӗсем, финанс органӗсемпе банксенче ӗçлекенсен профсоюзӗн членӗсем, çавнашкалах тата медицинӑпа санитари ӗçӗнчи работниксен профсоюзӗн членӗсем те кашни уйӑхрах пӗр кунхи ӗç укçине оборона фондне парса тӑма йышӑннӑ.

Кун пек колхозсемпе организацисем районра, паллах ӗнтӗ, татах та нумай, вӗсен пурин ячӗсене асӑнса тӑма вырӑн та çитес çук.

Пӗр ӗмӗтпе, гитлерла Германин урса кайнӑ бандичӗсене хӑвӑртрах çапса аркатас, тӑшмана çӗр çинчен ӗмӗрлӗхех шӑлса ывӑтас ӗмӗтпе пӗтӗçнӗ совет халӑхӗн тарӑхӑвӗ, унӑн тӑшмана курайманлӑхӗ хаярлансах пырать. Çавӑн пекех кунсеренех ӳсет, кунсеренех тӗрекленет тӑван çӗршывшӑн юлашки юн тумламӗ юлмиччен кӗрешес хастарлӑх та. Тӑван çӗршыв оборонин хӑватлӑ фондне тума массӑллӑн çӗкленсе, совет халӑхӗ çакна тата тепӗр хут кӑтартса пачӗ.

Ирӗклӗ халӑхӑн вӑйӗ хӑватлӑ. Ӑна нимӗнле тӑшман та аркатаймӗ! Çӗнтерӳ пирӗнтех пулать!

Р. МАЛЮТИН.

Оборона фондне

СӖНТӖР. Районри ӗççыннисен патриотла движенийӗ анлӑн сарӑлса пырать. Ку вӑл колхозниксемпе колхозницӑсем тата служащисем тӑван çӗршывӑн оборона фондне тӑвас ӗçе активлӑн хутшӑннинчен питӗ лайӑх курӑнать. Халӗ районри кашни колхозрах колхозниксемпе колхозницӑсен пухӑвӗсем пулса иртрӗç. Çав пухусенче тӑван çӗршыв оборонин халӑх фондне тӑвасси çинчен сӳтсе-яврӗç.

Иваново ялсоветне кӗрекен Сталин ячӗпе тӑракан колхоз членӗсем çӗршыв оборонин хӑватлӑ фондне тӑвас ӗçе активлӑн хутшӑнчӗç. Колхозниксем оборона фондне пӗр тонна тырӑ, пӗр ӗне, 5—6 ӗçкунне тивекен тупӑша пама йышӑннӑ. Пуху пулнӑ кунах оборона фондне заем облигацийӗсем 2725 тенкӗлӗх тата 300 штука çӑмарта пухса панӑ.

«Малалла» колхоз членӗсем те тӑван çӗршыв оборонин халӑх фондне тӑвассине хӑйсен хисеплӗ ӗçӗ тесе шутлаççӗ. Вӗсем оборона фондне 3 тонна тырӑ тата 10 ӗçкунӗ çине тивекен тупӑша пама йышӑннӑ.

Калайкасси ялсоветӗнчи «Ударник» колхоз колхозникӗсем оборона фондне пӗр ӗне, 200 çӑмарта, 6 килограмм çӑм, заем облигацийӗсем 2225 тенкӗлӗх панӑ.

«Ленинский путь» колхозри патриотсем оборона фондне 30 килограмм çӑм, пӗр ӗне тата 5 ӗçкунӗ çине тивекен тупӑша панӑ. Кунсӑр пуçне кашни колхозник оборона фондне вуншар çӑмарта панӑ.

«Красное знамя» колхоз членӗсем 420 тенкӗ укçа, 300 çӑмарта, 200 литр сӗт оборона фондне панӑ.

Н. ПЕТУХОВ.

ВКП(б) Сӗнтӗр райкомӗн секретарӗ.

ЙЕПРЕÇ. Кировски ялсоветне кӗрекен колхозсем августӑн 12-мӗшӗнче воскресник ирттернӗ. Воскресникре пурӗ 215 колхозник ӗçленӗ. Вӗсем хӑма çуракан «Спотара» завода 774 кубометр вӑрман хатӗрлесе панӑ. Воскресникре ӗçлесе илнӗ 780 тенкӗ укçана Совет Союзӗн оборона фондне хывнӑ.

Воскреснике Киров ячӗпе тӑракан тата «Эконом» колхозсенчи колхозниксем активлӑн хутшӑннӑ. Киров ячӗпе тӑракан колхозран воскресникре 91 çын ӗçленӗ, вӗсем 214 кубометр вӑрман хатӗрленӗ, «Эконом» колхозран 62 çын ӗçленӗ, вӗсем 215 кубометр вӑрман хатӗрлесе панӑ.

«Молния» колхоз членӗсем çӗршыв оборонин халӑх фондне тума хӑйсен кашни уйӑхри пӗрер ӗçкунне парса тӑнисӗр пуçне, тырӑ, çӑмарта тата заем облигацийӗсене параççӗ. Августӑн 14-мӗш тӗлне оборона фондне 2350 тенкӗлӗх заем облигацийӗсем, 110 тенкӗ укçан хывнӑ. Кунсӑр пуçне колхоз ферминчен 1500 литр сӗт панӑ.

Оборона фончӗ валли А. Ермолаев 100 тенкӗ укçа, К. Маршков—200 тенкӗ, Т. Архипов, А. Орлова, К. Дмитриев заем облигацийӗсене 100-шер тенкӗлӗх, А. Симбирский 32 килограмм тырӑ, 10 çӑмарта панӑ.

Дм. МИХАЙЛОВ.

* * *

ЕТӖРНЕ. Кӑкшӑм ялсоветӗнчи колхозниксемпе интеллигентсем 3150 тенкӗлӗх заем облигацине çӗршыв оборонине тӗреклетме пачӗç. Кашни колхозник хӑй пӗр ӗçкунне, служащи пӗр кунхи ӗç укçине пама йышӑнчӗç.

Çавнашкалах, Госбанк работникӗсем кашни уйӑхрах 2 кунхи ӗç укçине, райçӗрӗçпай работникӗсем пӗр кунхи ӗç укçине оборона фондне хума пулчӗç.

И. ТИМОНИН.

Красноармеецсен çемьисем пулӑшу илеççӗ

ÇӖРПУ. (**Хамӑр корр.**). Ивановӑри «1905 год» колхоз членӗн Александра Козина юлташӑн упӑшки фронта кайнӑ. Киле 3 ача тата ватӑ амӑшӗ юлнӑ. Ӗçлеме пултараканни Козина хӑй çеç. Районри комисси Козина юлташа кашни уйӑхра 75 тенкӗ пособи памалла тунӑ. Çавӑн пекех, «Социалистический путь» колхоз членӗ И. Макарова юлташа та кашни уйӑхра 75 тенкӗ пособи памалла тунӑ.

Красноармеецсен çемьисене, государствӑран пособи парса тӑнисӗр пуçне, колхозсенчи пулӑшу кассисем пулӑшаççӗ. Ямаш ялсоветӗнчи «Союз» колхозӑн пулӑшу касси красноармеецсен çемьисене каялла тавӑрмасӑр усӑ курма 90 пӑт, «Комбайн» колхозӑн пулӑшу касси — 28 пӑт, «Цивильстрой» колхозра — 58 пӑт тӗштырӑ панӑ. Çавӑн пекех, ытти колхозсен пулӑшу кассисем те красноармеецсен çемьисене тыррӑн тата укçан парса пулӑшаççӗ.

Туçири «Цивильстрой» колхоз членӗн Александр Савельев юлташӑн 2 ывӑлӗ фронтра. Килте ӗçлеме пултаракан çынсем çук. А. Савельев юлташӑн килӗ-çурчӗ çунса кайнӑ пулнӑ.

«Цивильстрой» колхозри пулӑшу касси Савельев юлташӑн çемьине килçурт лартма 50 пӑт тырӑ тата сельпо урлӑ кӗпе-тумтирлӗх мануфактура илсе пачӗ. Унсӑр пуçне Савельев юлташӑн çемьи государствӑран кашни уйӑхрах 100-шер тенкӗ пособи илсе тӑрать.

«Октябрь» колхоз членӗ Александр Иванов фронта кайнӑ. Вӑл кайсан арӑмӗ чирлесе вилнӗ. Пӗчик ачи пӗчченех тӑрса юлнӑ. Колхоз правленийӗ А. Иванов юлташӑн ачине пӑхма урӑх колхозницӑна хушнӑ. Пулӑшу касси ӑна тырӑ парса пулӑшать, государство 50 тенкӗ пособи парса тӑрать.

Тӑван çӗршывшӑн çапӑçакан паттӑр красноармеецсем хисеплӗ вырӑнта тӑраççӗ. Вӗсен çемьисене государство пособи парса, колхозсем тырӑ парса пулӑшаççӗ.

Гр. ПЕТРОВ.

Германи фашисчĕсен лагерĕнчи хирĕçӳсем

ЛОНДОН, августăн 20-мĕш. (ТАСС). «Дейли телеграф энд морнинг пост» хаçатăн дипломатиллĕ обозревателĕ çапла çырать: Германирен илнĕ тĕрĕсленĕ сведенисем нацистла парти ăшĕнче çивĕч хирĕçӳсем пуррине иккĕленмелле мар кăтартса параççĕ. Кунсăр пуçне, Гитлерпа тата унăн кĕтĕвĕпе çар руководителĕсем хушшинче пысăк хирĕçӳсем пур. Хальхи вăхăтра нацистла партин ретне сарлакан тасатса пыни малтан нацистла иерархин вăтам тата кĕçĕн сийĕсене кăна лекнĕ. Парти членĕсен хушшинче арестсем пулса иртни паллă пулса тăнă, арестленисене вĕсем лойяльно мар тата хаваслăхĕ çук тесе айăпланă. Арестленисенчен хăшне персе пăрахнă, ыттисене фронта ăсатнă, теприсене парти ĕçĕнчен çеç хăтарнă.

Пур сведенисем те парти ăшĕнчи хирĕçӳсем Совет Союзне хирĕç пыракан вăрçă пирки тухнине кăтартса параççĕ. Хĕвелтухăçĕнчи вăрçă пуçлансанах, ăна хирĕç тăнă е хĕвелтухăç фронтĕнчи фронтра çитĕнӳсем пулманнишĕн пĕрне пĕри айăплакан çынсене Гитлерăн хирĕç тухмалла пулнă.

Гитлерпа Геринг хушшинчи хирĕçӳсем çинчен çӳрекен сăмахсене халĕ Германире никам та чарса лартма хăтланмасть. Нацистсен ретĕнчен тасатнă çынсем хушшинче офицерсем пур, вĕсене «япăх национал-социалистсем» тесе судпа айăпланă. Германи çарĕнчи пуçлăхсем тасату ĕçне ертсе пыракан Гиммлера—вăл çак хăрушă самантра нацин çар хăватне вăйсăрлататать, тесе айăплаççĕ. Хăй черечĕпе Гиммлер вĕсем питĕ кирлĕ фактора — халăхăн моральне хакламаççĕ тесе çар руководителĕсене айăплать.

Пĕрлешӳллĕ Штатсем тĕлĕшпе Германия тытса пыракан политика та Гитлерпа верховнăй командовани хушшинчи хирĕçӳсене вăйлатать. Германия çар тĕлĕшĕнчен кирлĕ пек хатĕрленсе çитиччен Америка Англие сарлакан пулăшассине чарса тăрас тĕлĕшпе кирлĕ мерăсем йышăнманшăн Германи генералĕсем Гитлера сивлеççĕ.

Юлашкинчен обозреватель çапла çырать: çав хирĕçӳсем халлĕхе нацистсемпе çар çыннисем хушшинче çеç пулса пыраççĕ, вĕсем хушшинче вăрттăн мĕн пулса иртнине халăх пĕлмест. Халăх нимĕнпе те интересленмест, мĕншĕн тесен вăрçă пирки ывăнса çитни пур çĕрте те сисĕнет. Халăхăн моралĕ состоянийĕ начарланнинчен нацистсем шикленме пуçланă, çакна май Берлинра тата ытти хуласенче ятарласа «халăхăн чун-хавалне çĕклес тĕлĕшпе ĕçлекен пропагандистсен» групписене тăваççĕ.

Мĕнпур славян халăхĕсен Мускаври митингĕ пирки Болгарире мĕн çыраççĕ

КАИР, августăн 20-мĕш. (ТАСС). Мĕнпур славян халăхĕсен митингĕ пулса иртнине Мускавран панă передачăна радио урлă трансляцилениие Болгарире пур çĕрте те итленĕ, тесе пĕлтереççĕ. Радиоприемниксем тытакан çынсем патне çав передачăна итлеме çынсем питĕ нумаййăн пухăннă фактсем сахал мар. Çакна шанчăклăнах калама пулать: мĕнпур славян халăхĕсен митингĕ çинчен Болгари халăхĕн чи пысăк пайĕ пĕлсе тăрать.

Мĕнпур славян халăхĕсен Мускавра пулса иртнĕ митингĕ хыççăн Софири çуртсен стенисем çумне час-часах çакăн пек çырса хума пуçланă: «Çитет выçă пурăнма!», «Гитлер—мĕнпур славян халăхĕсен тăшманĕ. Пурте пĕрле тытăнса, фашизма пĕтерсе тăкар!», «Ирсĕр авантюристсене Болгарирен хăваласа кăларар! Совет халăхĕн таса кĕрешĕвĕ çумне хамăрăн вăйсене пĕрлештерер! Гитлерла йыткĕтĕвĕсене Хĕрлĕ Çар çĕнтересси сывă пултăр!»

Славян халăхĕсен пĕрлĕх фрончĕ çинчен тăракан ыйтăва официальнăй çынсем хушшинче нимĕн шарламасăр ирттерсе яма тăрăшаççĕ. Çавăн пекех хаçатсем те кун çинчен нимĕн те çырмаççĕ. «Днес» ятлă официоз çеç çак тема тăрăх хаяррăн çырнă тăмсай умстатья пичетлесе кăларнă.

Болгари çарĕ ССР Союзне юратать

АФИНЫ, августăн 20-мĕш. (ТАСС). Кунта ĕненме тивĕçлĕ çакăн пек факт çинчен пĕлтереççĕ. Болгари çарĕн генеральнăй штабĕн çĕнĕ начальникĕ Лукач Софири инженернăй полка пырса кайнă, çав полка плац çине кăларса тăратнă. Лукач салтаксем умĕнче çакăн пек сăмах каланă: «Эпĕ сире пĕр ыйту парасшăн. Анчах та тӳрĕ кăмăлпа ответлĕр. Никама та нимĕн те пулмасть тесе, салтак пек сăмах паратăп. Кам Совет Союзне юратать—çавсем малалла виçĕ пусăм ярса пусăр, кам Германине юратать—çавсем вырăнтах юлăр». Пĕр салтаксăр пуçне, пĕтĕм полк малалла виçĕ пусăм ярса пуснă.

Тăван çĕршыва—тимĕр-тăмăр

Чӳкçырминчи (Тăвай р.) туллимар вăтам шкулта вĕренекенсемпе учительсем çак кунсенче 17 центнер тимĕр-тăмăр пухса пачĕç. Ку тĕлĕшпе ватă учитель Н. Романов юлташ уйрăмах тăрăшса ĕçлет.

Н. САХОВСКИЙ, В. АШМАРИН.

Республикăри уйхирсенче

Ĕç фронтĕнчи геройсем

ÇĔМĔРЛЕ. («Чăваш Коммуни» корр.). Районри колхозсенче уборка ĕçĕ кунран кун сарăлса пырать. Колхозниксем тухăçлă тырпула пĕр тăккаламасăр, кĕске срокра пухса кĕртессишĕн ăмăртса ĕçлеççĕ. Ир пуçласа сĕм тĕттĕм пулаччененех уйсенче хĕрӳллĕ ĕç пырать, чылай колхозсенче каçхине ĕçлессине те организациленĕ.

Колхозсем ыраш вырса пĕтеричченех авăн çапма тытăнаççĕ, çурхи тырăсене вырма, кĕрхи тума тухаççĕ. Пĕтĕм ĕç организованно пулса пырать.

Районра пуринчен малтан Яндашри «Комбайн» колхоз ыраш вырса пĕтерчĕ. Ĕç пахалăхĕ лайăх. Кунта ĕçлеме пултаракансем пурте ыраш вырма тухрĕç. Вĕсенчен чылайĕшĕсем хăйсен нормисене ик-виçшер хут ирттерсе тултарса пычĕç. Сăмахран, М. Петрова, Е. Кириллова, К. Захарова т. ыт. юлташсем куллен 400—500 кĕлте туса нормăна 200—300 процент тултарса ĕçленĕ.

Тукасри «Заря» колхозра та уборка ĕçĕ ăнăçлăн пырать. Бригадăсем, колхозниксем хушшинче ăмăртăва сарса пыни уйрăмах лайăх результатсем парать. Мария Савинова, Татьяна Алексеева тырă вырма тухнăранпа кашни кун 400—425 кĕлте, Мария Волкова 400—525 кĕлте, колхозри ревкомисси председателĕ Лаврентий Романов 400—500 кĕлте тăваççĕ, норма тăрăх 200 кĕлте вырмалла.

«Красный Октябрь» колхозра 3 бригада. Кашни бригадăна 6-шар звенона уйăрнă. Çакă ĕç тухăçлăхне ӳстерсе пыма пулăшать. Выракансенчен пурте тенĕ пекех нормăсене тултараççĕ. Кашни кун ĕçе 150—170 çын тухать. Вĕсем куллен 30 гектара яхăн выраççĕ.

Мăн Улхашри «Красноармеец», Хутарти Ленин ячĕпе тăракан, Пояндайкинăри «Новая жизнь», Чăваш Улхашри «Искра», Чертаганри Сталин ячĕпе тăракан колхозсем те ыраш вырса пĕтереççĕ. Асăннă колхозсем пурте кĕрхи акана тухнă, чылайĕшĕсем авăн çапма тытăннă. Пур çĕрте те столовăйсем, ача яслисем ĕçлеççĕ. Çавна май ĕçе ачаллă арăмсем те активлăн хутшăнаççĕ.

— Кăçалхи пек организованно ĕçленине эпĕ урăх астăваймастăп. Колхоз ĕçне 10—12 çулхи ачасем, 60—70 çулхи стариксем, ачаллă арăмсем пурте хутшăнаççĕ, — тет Сталин ячĕпе тăракан колхоз председателĕ Кузьмин юлташ.

Ку колхозăн план тăрăх пĕтĕм тырпула 11,5 кун хушшинче пуçтарса кĕртмелле. Колхозниксем ăна 9—10 кунран мала ярасшăн мар, ыраша вĕсем 5 кун хушшинчех вырса пĕтерчĕç.

Уборкăна учительсем те хутшăннă. Вĕсем колхозниксене хальхи лару-тăру çинчен каласа кăтартаççĕ, хаçатсем вуласа параççĕ, сывлăшран килсе тапăннинчен сыхланма вĕрентеççĕ. Хăшпĕр учительсем тырă вырса паха тĕслĕхсем кăтартаççĕ. Анат Кăмашари учительсем Швецов, Антонов, Яковлев, Мажанов юлташсем темиçе кун хушши тырă вырчĕç. Хусанти ветеринарнăй институтра вĕренекен Г. Фербиков юлташ кашни кунах 250—280 кĕлте вырать, вăл çĕмелсем те тăвать.

Ĕç хĕрӳллĕн пырать

ОКТЯБРЬСКОЕ. Кудемерти «Коммунизм» колхозăн ыраш пуссийĕ. Ялтан тухсанах колхозниксемпе колхозницăсем, пионерсемпе комсомолецсем хĕрсе тырă вырнине куратăн. Унтан аякра та мар, колхозри стахановец-машиновед М. Нарзыков юлташ хурçă жнейкăпа тырă вырать. Михей Нарзыков «Васька» тата «Трактор» лашасемпе кулленех 6—7 гектар вырса, нормăна ытлашшипех тултарать.

Тырă вырнă çĕрте бригадăпа бригада, звенопа звено тата колхозниксем пĕр-пĕрипе ăмăртса ĕçлеççĕ. «Пĕр пучахне те, пĕр-пĕрчине те ана çине тăкса хăвармастпăр, ăнса пулнă тырпула кĕске срокра пухса кĕрсе мухтавлă Хĕрлĕ Çара пулăшатпăр»—теççĕ колхозниксем.

Нормăна ытлашшипех тултарса пыракансем нумай, кунне А. Парамонова, К. Алексеева, А. Григорьева, К. Николаева юлташсем 0,15—0,16 гектар таран вырса пыраççĕ. М. Константинова, М. Семенова комсомолкăсем кĕлте çыхса нормăна 160—210 процент тултараççĕ. Тырă вырас ĕçре уйрăмăнах Н. Мясникова юлташ ертсе пыракан 1-мĕш звено малта пырать. Унăн звени кашни кунах 5 гектар вырать. Звенори Е. Семенова, Е. Смирнова, Н. Данилова юлташсем нормăна 120—160 процент тултараççĕ.

Пионерсемпе шкул ачисем те тăрăшса ĕçлеççĕ. В. Арсентьева, Е. Петрова, В. Константинова пионеркăсем иртен пуçласа каçченех уйра ĕçлеççĕ.

Вырнă ыраша çийĕнчех çĕмеле хывса пыраççĕ. Çĕмел хывнă çĕрте В. Мясников, П. Андреев юлташсем паха тĕслĕхсем кăтартса ĕçленине палăртмалла. Вĕсем кулленех 40—50 çĕмел хываççĕ.

Колхозниксем хушшинче культурăллă ĕçе лайăх организациленĕ. Кашни бригадăрах агитаторсем ĕçлеççĕ. А. Семенова, Н. Мясникова юлташсем — колхозри чи лайăх агитаторсем.

Çапах та, калас пулать, уборка ĕçĕнче пĕр çитменлĕх пур, вăл—обществăллă столовăй организацилеменни.

П. КОЗЛОВСКИЙ.

Стахановла звено

ЙĔПРЕÇ. Вăрман еннелле сарăлса выртакан анлă пусăра çĕмелсем йăвăлартса тухнă. «Большевик» колхоз ыраша кĕске срокра вырса пуçтарчĕ. Йĕпреç районĕнче малта пыракан колхоз кашни ĕçех вăрçă вăхăтне тивĕçлĕ пек туса пыма тăрăшать. Ыраша вырса пĕтерсенех колхозниксем кĕрхи тулă вырма тытăнчĕç.

— Вăрçă вăхăчĕ. Халь ĕçе вăраха яма юрамасть. Пулса çитнĕ тырра хăвăрт вырса пуçтаратпăр,—теççĕ колхозниксем.

Стахановла звенона депутат Васса Семенова ертсе пырать. Васса звенинче пурте пĕве çитнĕ вăйпитти хĕрупраçсем. Вĕсем пысăк пултарулăхпа ĕçлеççĕ. Звеновод Васса çурлапа кунне 90—95 тĕмрен кая мар вырать. Çавăн пекех К. Яковлева, М. Михайлова, А. Вятскова, Евг. Ивашкина та хăйсен юратнă звеноводĕпе пĕр танах ĕçлесе пыраççĕ. Хĕрӳллĕ ĕç пуçланнăранпа çĕрĕн-кунĕн ывăна пĕлмесĕр ĕçлет стахановла звено.—Ĕçе хăвăрт тата паха тума вĕренсе çитнĕ стахановкăсен тирпейлĕхĕ чуна савăнтарать.

Вырнă тырра çĕмеле хывсах пыраççĕ. Çĕмел-сурат тума мастер колхозниксене уйăрнă. Виççĕмĕш бригадăра çĕмел тăвакансем Иван Никитин, Исаков тата Ф. Никитин стахановла ĕçлесе нормăна 250 процента çити тултараççĕ.

Колхоз производствинче ватă çынсемпе подростоксем те пысăк активлăхпа хутшăнса ĕçлеççĕ.

Кăнтăрла колхозниксем столовăйра апатланаççĕ. Апат хыççăн, канса ларнă вăхăтпа усă курса, ялти фельдшер Трофимова юлташ тата учительсем тăшман сывлăшран килсе тапăннинчен сыхланмалли майсем çинчен колхозниксене каласа ăнлантараççĕ. ПВХО кружокĕсене 200 çынна яхăн явăçтарнă.

Ял, колхоз уйхирĕ, мĕнпур пурлăхсем шанчăклă хурал аллинче. Уйхире юланутлă дозорсем хураллаççĕ. Ялта кашни участокрах 2-шер çын çĕрлехи хурала тухаççĕ. Телефон линине сыхлакан уйрăм ответлă çын пур. Активсенчен ялсоветĕнче талăкĕпех черетлĕ дежурство тунă. Обществăллă çуртсем тата кашни килçурт умне хăйăр турттарса хатĕрленĕ.

Ял сыхă, колхозлă ял хĕрӳллĕ ĕçре. Мĕнпур ĕç тăван çĕршыв оборонине çирĕплетес тĕллевпе пулса пырать. Нумай колхозниксем страховкăна тата ялхуçалăх налогне срокчен тӳлесе татаççĕ. Чăваш Тимеш ялсовечĕ финанс планне тултарас тĕлĕшпе районра иккĕмĕш вырăна йышăнать.

В. АНДРЕЕВ.

Нормăна ирттерсе тултараççĕ

Çырмапуç Карайри «Красная звезда» колхозра тырпула пуçтарса кĕртес ĕç хĕрӳллĕ пырать. Тырă вырас ĕçе пур колхозниксем те хутшăнаççĕ. Ватă çынсемпе ачасем, шкул ачисем, пионерсем ана çинче тăрăшса ĕçлеççĕ. Нумай колхозниксем нормăсене икĕ-виçĕ хут ирттерсе тултараççĕ. Акă колхозниксем: Федор Алексеев, Григорий Артемьев, Клавдия Макарова, Марфа Николаева, Клавдия Семенова т. ыт. те 60—70-шер тĕм вырса çыхаççĕ.

Пĕрремĕш бригада августăн 12-мĕшĕнче хăйĕн участокне вырса пĕтерсе ытти бригадăсене пулăшма тытăннă. 60 çулхи кинемей Е. Гордеева кашни кун 60—70 тĕм вырать.

Уборкăна ăнăçлăн ирттерме колхозра пĕрлешӳллĕ столовăй уçнă. Колхозниксем кунта кашни кунах икĕ хутчен вĕри апат илеççĕ.

Агитаци ĕçне те лайăх йĕркеленĕ.

Агитаторсемпе чтецсем бригадăсенче хаçатсем вуласа параççĕ, каласусем ирттереççĕ.

Л. КОНСТАНТИНОВ.

Иккĕмĕш бригада авăн çапать

ПЕРВОМАЙСКОЕ. «Путь социализма» колхозăн иккĕмĕш бригади кĕрхи тырăсене вырса пĕтерчĕ. Тырă вырнă çĕрте ĕç тухăçлăхне ӳстерсе пыракан колхозниксем сахал мар пулчĕç. Колхозниксем куллен 250 кĕлте таран вырса çыхнă. Ĕç вăхăтĕнче тăккаланчăка хирĕç хытă кĕрешнĕ. Тырă вырнă вăхăтра колхоз председателĕ С. Зуев юлташ иртен пуçласа каçченех колхозниксемпе пĕрле ĕçлесе колхозниксене хавхалантарса пынă. Вырнă тырпула пĕтĕмпех çĕмеле хывнă. Халĕ бригада хĕрсех авăн çапать. Государствăна пама тырă хатĕрлет.

Н. МИТТА.

Икĕ колхозăн ăмăртăвĕ

Куславкка районĕнчи «Правда» колхоз ялхуçалăх ĕçĕсене вăхăтра тата пысăк пахалăхпа туса ирттерессишĕн «Динамо» колхоза социализмлă ăмăртăва чĕннĕ. Ăмăрту договорĕ тăрăх хăйсем çине илнĕ обязательствăсене икĕ колхозĕ те ăнăçлăн пурнăçа кĕртсе пыраççĕ. «Правда» колхоз çиччĕмĕш кун ĕнтĕ сталинла вăйлă тырпула пуçтарать. Колхозсем тырпула пысăк пахалăхпа пуçтараççĕ. Пиллĕкмĕш бригадăра ĕçлекен М. Ефремова, Е. Охотникова, А. Ергачева, К. Николаева куллен икшер норма тăваççĕ. Колхозниксем ĕçленĕ çĕртех пĕрле апатланма столовăй организациленĕ. Уйра ĕçлекен амăшĕсен ачисем валли ятарласа яслĕ уçса панă.

Колхозри вулав çурчĕ те тырпула пуçтарса кĕнĕ çĕрте ĕçлекен колхозниксем хушшинче агитмассăллă ĕçе лайăх туса пырать. Вулав çурчĕн пуçлăхĕ Аркадий Павлов кулленех уя тухса хаçат-журналсем вуласа парать. Уйрăм ыйтусем тăрăх лекцисем тата каласусем туса ирттерме палăртнă. Колхозниксем ĕçленĕ çĕртех стена хаçачĕсем кăларса тăраççĕ. Çак хаçатсем çинче пысăк тухăçлăх кăтартакан колхозницăсен паха ĕçĕсене çутатса параççĕ, вĕсенчен пример илме сĕнеççĕ.

Çак кунсенче пĕрремĕш бригадăри колхозниксем хăйсен бригадирне Майоров юлташа фронта ăсатрĕç. Бригадир пулса ĕçлеме 58 çулхи колхозник Мотов юлташ килĕшрĕ.

М. СМЕТАНИН.

Кĕртыррисене вырса пĕтереççĕ

Августăн 20-мĕш тĕлне Елчĕк районĕнче 44 колхоз кĕртыррисене вырса пуçтарнă. Чылай колхозсенче ялхуçалăх машинисемпе анлăн усă курса ĕçлеççĕ. Çак куна районĕпе 3 пин гектар ытла машинăпа вырнă. «Марс» колхозри Ибарумен юлташ жнейкăпа кунне 7,5 гектар таран вырнă. Халĕ 64 колхозра авăн çапма тытăннă, унта 106 молотилка ĕçлет. Ĕнерхи куна 646 гектар çинчен пуçтарса кĕртнĕ тырра çапса пуçтарнă. Пур колхозсем те кĕрхи тырăсене акма массăллăн тухнă, пурĕ 5.682 гектар ыраш акнă.

Авăн çапма пуçланă колхозсем государствăна кулленех тырă пама каяççĕ.

А. МИТРОФАНОВ.

Кĕрхи тырăсене пĕтĕмпех машинăпа акаççĕ

Шупашкар хули таврашĕнчи колхозсем кĕрхи тырăсене вырса пĕтерчĕç. Халĕ вĕсем хĕрсех кĕрхи тырăсене акаççĕ. «Социализм» колхоз — 32 гектар, «Красный партизан» — 28 гектар, Максим Горький ячĕпе тăракан колхоз — 40 гектар акнă. Колхозсем кĕрхи тырăсене пĕтĕмпех машинăпа тата пысăк пахалăхлă вăрлăхсемпе акаççĕ.

Хула таврашĕнчи колхозсем Шупашкарти ĕççыннисем валли чылай пахча-çимĕçсем лартса тăваççĕ. «Социализм» колхоз государствăна хăяр парса татрĕ. Ытлашши пахча-çимĕçсене базара илсе тухса сутассине организациленĕ.

М. ДАНИЛОВ.

2.679 гектар ыраш акнă

Шупашкар районĕнче 11 колхоз ыраш вырса пĕтернĕ. Августăн 19-мĕш тĕлне районĕпе 5.967 гектар тырă вырнă. Колхозсенче уй ĕçĕ хĕрӳллĕн пынă хушăрах, ытти ĕçсем те вăхăтра пулса пыраççĕ. Августăн 19-мĕшне районĕпе 2.679 гектар ыраш акнă.

Обществăллă выльăх-чĕрлĕхсене хĕл каçарма хатĕрленес тĕлĕшпе чылай ĕçсем туса ирттернĕ. Иртнĕ ик-виçĕ кун хушшинче колхозсем 303 тонна силос хывнă.

Тырпула пуçтарса кĕртес ĕçе лайăх организациленĕ колхозсем государствăна 400 тонна ытла тырă леçсе панă.

А. М.

Колхозсем кĕракинче

ИШЛЕЙ. Августăн 18-мĕш тĕлне «Большевик», «Красноармеец», «Эстафета», мĕнпурĕ 6 колхоз, кĕрхи тырăсене вырса пĕтерчĕç. Районри колхозсем пурте ыраш акма тухнă.

Район центрĕнчи служащисем колхозсене пысăк пулăшу параççĕ. Августăн 18-мĕшĕнче, заняти хыççăн, служащисем «Социализм» колхозра 33 çын тырă вырчĕç. **Д. МИХАЙЛОВА.**

Складсене дезинфекциленĕ

Анса пулнă тырпула вăхăтра тата пĕр тăкаксăр пухса кĕртнипех ĕç пĕтмест. Пухса кĕнĕ тырпула пăхса усрасси те пысăк вырăн йышăнса тăрать. Çакна Чкаловски районри колхозсем вăхăтра шута илнĕ. Районри пур колхозсем те тырă хурса усрамалли амбарсене вăхăтра дезинфекциленĕ. Кивĕ кĕлетсене юсанă.

Т. НИКИТИН.

БИБЛИОГРАФИ

Пурте вуламалли кĕнекесем

Чăвашсен Государство издательстви отечественнăй вăрçă фронтĕнчи боевой эпизодсене пухса, икĕ брошюра туса кăларчĕ. Пĕрин ячĕ — «Фронтра», тепри — «Вăрçăра».

Ку кĕнекесенчи калавсене писательсем мар, Хĕрлĕ Çар боецĕсем хăйсем е вĕсен командирĕсем, политработниксем çырнă. Калавсенче нимĕнле «литературăллă приемсем» те, искусственнă кĕртсе лартнă хитрелетӳсем те çук. Кусем хальхи вăхăтра фронтра кулленех пулса пыракан ĕçсемпе çынсем çинчен калакан чĕрĕ фактсем, документсем, çапăçу хушшинче васкаса çырнă дневник сыпăкĕсем кăна. Анчах çапах та мĕн тери савăнса вулатăн вĕсене, мĕн пек хумхантараççĕ вĕсем вулакана!

Акă, «Ростислав Чижов таврăнни» ятлă очерк. Кĕçĕн воентехник Чижов хăйĕн моторизованнăй кухнипе, пĕçернĕ апатпа пĕр пĕччен тăшман ункине тăрса юлать. Хăйсен чаçĕнчи красноармеецсем ăна пурте пĕтнĕ, тесе шутлаççĕ.

«Вăл чĕрĕллех тăшман аллине лекес çук. Таврăнмастех пулсан, пурнăçне тăван çĕршывшăн панă», теççĕ вĕсем.

Ростислав Чижов вара пĕтме мар, хăюллă разведчик пулса тăрать.

«Вилме нихăçан та кая мар, пурăнма, çĕнтерме пĕлмелле».

Çавăнпа Чижов чи малтан тăшман ункинчен хăтăлса тухас шухăш тытать. Вăл хăйĕн машини мĕн пирки чарăнса ларнине тĕрĕслет, зажигани пăсăлнине кура, çийĕнчех ăна юсама пуçлать. Вăл халĕ вилĕмпе куçа-куçăн тĕл пулнă. Ăна пулеметсенчен переççĕ, сывлăшра тăшман бомбардировщикĕ явăнать. Чижовшăн пулсан кусем ним те мар. Часрах машинăна юсаса, пиçнĕ апата çапăçури юлташĕсем патне илсе çитермелле.

Анчах тăшман бомбардировщикĕ бомба пăрахса автомашинăн моторне çĕмĕрет. Вара Чижов, пиçнĕ апат тăшман аллине ан лектĕр тесе, машина кузовне те, кухняна та аркатса тăкать те йывăç тĕмисем ăшне пытанать. Хăй куçĕ умĕнчен фашистсен танкĕсем, автомобильсем, пехоти мĕнчухлĕ иртсе кайнине сăнаса ларать. Эх, çакăн çинчен командира каласа парас пулсан!

Ростислав Чижовăн кăмăлĕ çĕкленет. Унччен вăл хăйне ним усăсăр çын тесе шутлатчĕ. Акă халĕ — разведчик пулса тăчĕ. Халĕ ĕнтĕ унăн пурнăç тĕллевĕ пур: тăшман тылĕсене тĕрĕслесе, тухмалла та, таврăнса командира пĕлтермелле. Мĕнпур майсемпе усă курса, хамăрăннисем патне хăтăлса тухмалла, шуса çитмелле, пытанмалла, чееленмелле, вăрманта вăрттăн сукмаксем тупмалла.

Чижов вăй пĕтсе çитнине, хырăм выçнине, таврари хăрушлăха манса кайса ĕçлет. Вăл ял çыннисенчен фашистсем çинчен ыйтса пĕлет, фашистсен çар хатĕрĕсем мĕн чухлине, вĕсем ăçта вырнаçнине тĕрĕслет. Кăнтăрла çӳллĕ ыраш хушшинче ларса ирттерет, вăрманта кашкăр сукмакĕсемпе йăпшăнса çӳрет. Фашистсем тытса илнĕ ялсенчен йăнăшнисем, кăшкăрашнисем илтĕнеççĕ,—кунта фашистсем ял çыннисене асаплантараççĕ. Чижов шăлĕсене хытăрах çыртать. Халĕ вăл пĕччен те вăйсăр. Анчах çапăçăва таврăнать-ха вăл. «Пирĕн юнăн пĕр тумламĕ те манаçа юлмĕ!»

Калама çук пысăк йывăрлăхсене çĕнтерсе, тăваттăмĕш кунне тин вăйран кайса çитнĕ Ростислав Чижов хăйĕн чаçне шыраса тупать, хăй мĕн курни-илтни çинчен командира каласа парать. «Эпир вутра çунман çынсем», тет вăл. Чăн калать паттăр боец Чижов.

Пирĕн боецсем вутра та çунмаççĕ, шывра та путмаççĕ. Вĕсем кирек мĕнле условине лексен те, кирек хăçан та, кирек ăçта та мĕнпур майсемпе тăшмана ытларах сиен тума, ăна аркатса тăкма, хăйсен пурнăçне сыхласа хăварма тăрăшаççĕ. Çапла вĕсем — совет боецĕсем. Вĕсен чĕринче яланах—тăван çĕршыв, унăн çулпуçĕсем, çапăçури юлташĕсем. Çаксемшĕн хаяр çапăçура пуçа хума та, халиччен тĕнче курман асапсене чăтса ирттерме те хатĕр. Мĕншĕн тесен пурте пĕлсе тăраççĕ: тăшман пĕтетех, çĕнтерӳ пирĕнте пулать.

Акă тата сержант Микула Ступиченко. Унăн ашшĕпе амăшне 1918 çулта нимĕç оккупанчĕсем персе пăрахнă. Митингра Микула Ступиченко малтанхи çапăçурах икĕ нимĕç фашистне пĕтерме сăмах парать. Çапăçăва кĕрсен тăватă фашиста штыкпа чиксе пăрахать, ыттисене юлташĕсемпе пĕрле государство чикки тулашне кăларса ыватаççĕ.

Çапла çапăçаççĕ пирĕн боецсем тăван çĕршывшăн, Аслă Сталиншăн, телейлĕ пурнăçшăн.

Ку кĕнекесенче пичетленнĕ кашни калаврах фронтри хĕрӳ кунсем, паттăр Хĕрлĕ Çарăн иксĕлми хăвачĕ, совет халăхĕн тăшмана вут пек çунтаракан хаярлăхĕ тапса тăрать.

Ф. УЯР.

Çу паракан йывăççем

Промышленноçра, техникăра тĕрлĕ ӳсентăрансенчен кăларса илнĕ çусем пысăк вырăн йышăнаççĕ. Çакăн йышши ӳсентăрансем пирĕн патăрта та тĕл пулаççĕ (кантăр, йĕтĕн, хĕвелçаварнăш, мăкăнь). Ăшăрах вырăнсенче çу паракан ӳсентăрансенчен йывăççем те пур. Çакăн йышши йывăççем Кавказра, Крымра ӳсеççĕ.

Стиллингия текен йывăç Хура тинĕс хĕрринче ӳсет. Çак йывăçа Китай çĕршывĕнчен илсе килсе лартса, кунта ӳсме хăнăхтарнă. Вăл ытла çӳллĕ пулмасть, ӳсе çитсен унăн çӳллĕшĕ 10 метра яхăн çеç. Вăл июнь уйăхĕнче чечекленет, сентябрь уйăхĕнче хăйĕн çимĕçне парать. Унăн çимĕçĕ çиелтен ăвăс еверлĕ япалашпа витĕнсе тăрать. Унăн çимĕçĕнчен шĕвĕ тата хытă çу кăларса илме пулать. Китай çĕршывĕнче пурăнакан çынсем çак çăва апат-çимĕçсем çине ярса çиеççĕ. Çак çăва унтан ытти патшалăхсене, пуринчен ытла Англине илсе каяççĕ. Англире унпа супăнь тунă çĕрте усă кураççĕ.

Кавказра ăвăс тата лак йывăççисем ӳсеççĕ. Çак йывăççене те Китайăн кăнтăр енчи пайĕнчен илсе пырса хăнăхтарнă. Ăвăс йывăççи текеннин çимĕçĕнчен хытă çу уйăрса илеççĕ, ăна японсен ăвăсĕ теççĕ. Çак йывăççене кассан, вĕсен ăшĕнчен сĕткенпе пĕрле тата ăрасна йышши япалаш тухать.

Çак япалаш чăрăш е хыр сухăрĕ еверлĕ, унтан японсен лакĕ текен япалаш тăваççĕ. Тĕрлĕ йывăçран тунă япаласене çак лакпа сĕрсе якатаççĕ, хитрелетеççĕ. Лак йывăççин çимĕçĕнчен те çу кăларса илме пулать.

Кавказра тата виçĕ тĕслĕ лавр текен йывăççем çитĕнеççĕ. Çак йывăççене Китайран тата Формоза ятлă утрав çинчен илсе килсе хăнăхтарнă. Çитĕннĕ лавр йывăççисен çӳллĕшĕ 50 метра яхăн пулать. Лавр йывăççисен çимĕçĕнче тĕшĕ пур. Çав тĕшĕре 60 процент ытларах çу тытăнса тăрать. Çак çу апат-çимĕç хатĕрлекен промышленноçа питĕ юрăхлă. Кунсăр пуçне тата пĕр йышши лавр çимĕçĕн хуппинче эфирлă çу текенни пур, çак çу парфюмери промышленноçне каять. Лаврсенчен пĕр йышшине камфаралла лавр теççĕ. Çак камфаралла лавртан камфара текен япалаш уйăрса илме май пур. Камфара промышленноçра, медицинăра питĕ кирлĕ япалаш. Лаврсен çимĕçĕ çеç мар, йывăççи те нумай усă парать. Лавр йывăççинчен тунă япаласем çирĕп пулаççĕ, час çĕрмеççĕ. Çавăнпа та ĕнтĕ лавр йывăççисене халĕ вăрмансенче те лартса çитĕнтерме тăрăшаççĕ.

Ф. К.

Силос хываççĕ

Ишлей районĕнчи «Çĕнĕ хунав» колхоз выльăхсем валли ытлашшипех апат-çимĕç хатĕрлет. П. Никитин колхозник кăçалхипе 12-мĕш çул конюхра ĕçлет. Вăл каланă тăрăх, «Çĕнĕ хунав» колхоз кăçалхи пек нихăш çул та выльăх апачĕ нумай хатĕрлемен. Кăçалхи утă пирĕн 2 çул пурăнма çитет, тет вăл. Апла пулин те, колхозниксем 20 тонна силос хыврĕç. Халĕ каллех тепĕр 20 тонна кĕрекен шăтăка силос хывма тытăннă.

Ф. ТУРХАНКАЙ.

Лекцисемпе каласусем

ÇĔРПУ. Чурачкăри больницăра ĕçлекенсем час-часах ялсене кайса медицина ыйтăвĕсем тăрăх лекцисемпе каласусем туса ирттереççĕ. Ку ĕçе вĕсем план тăрăх йĕркеленĕ.

Августăн 13-мĕшĕнче медицина работникĕсем участока кĕрекен 11 колхозра пулса, яслĕсенчи ачасене мĕнле пăхмалли çинчен, кил хушшинчи тасалăх çинчен лекцисемпе каласусем ирттерчĕç. **С. ПАВЛОВ.**

Ответлă редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

ЧУВАШСКАЯ КОНТОРА „ГЛАВКИНОПРОКАТ“
ВЫПУСКАЕТ НА ЭКРАНЫ РЕСПУБЛИКИ
НОВЫЙ ЗВУКОВОЙ ОБОРОННЫЙ ФИЛЬМ
ПОБЕДА БУДЕТ ЗА НАМИ
—БОЕВОЙ КИНОСБОРНИК № 1
В ФИЛЬМЕ:
„СОН В РУКУ“—о том, что снится Гитлеру.
В РОЛЯХ: Гитлер—арт. П. РЕЙПИН. Наполеон—арт. В. КОНЦЕЛЬ.
Офицер-оккупант—арт. М. ТРОЯНОВСКИЙ. Ливонский рыцарь—арт. В. БУБНОВ.
„ТРОЕ В ВОРОНКЕ“—боевой эпизод.
В РОЛЯХ: Дружинница—Н. ПЕТРОПАВЛОВСКАЯ. Боец—М. ЯНДУЛЬСКИЙ
Немецкий офицер—А. ГЕРР.
Сборник вел засл. арт. РСФСР, известный по трилогии о большевике Максиме—Б. ЧИРКОВ.
Выпуск Комитета по делам Кинематографии при СНК СССР

РЕДАКЦИ АДРЕСĔ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторăн — 0—67, редактор заместителĕн — 3—97, редакци секретарĕн — 4—40, пропаганда пайĕн — 4—97, парти пурнăç пайĕн — 7—97, ялхуçалăхĕпе промышленность пайĕсен — 0—88, çырусемпе рабсельнорсен пайĕн — 2—30, дежурнăйăн — 6—23, «Ленин çулĕпе» журналăн — 0—85, издательство конторин—0—23.

НТ 5490. Гор. Чебоксары, типография № 1 Управления издательств и полиграфии 08 84 п. л.